

[Ὀπιδούμ ἀπὸ τοῦ ἔργου τῆς τειχῶν κατασκευῆς.]

[Territorium omnes agri sunt sub urbe.]

Τῆ τοῦ ἰδίου προσρηγορία καὶ τὸ πᾶν κατὰ μέρος ¹¹⁾ δηλοῦται, ἔθεν ὁ ὀμνύων, μὴ εἶναι ἰδίον αὐτοῦ τὸ πρῶγμα, ὀφείλει προστιθέναι, ὅτι οὐδὲ κοινόν.

ολα'. Ὁ συμφωνῶν ἀποδοθῆναι τὴν προῖκα λυόμενου τοῦ γάμου, οὐ μόνον περὶ διαζυγίου λέγει, ἀλλὰ καὶ περὶ θανάτου.

ολβ'. Ἐξομματα καὶ κόμματα λέγεται τὰ μὴ τῆ γῆ καὶ τῆ οἰκοδομῆ συνεχόμενα.

ολγ'. Ἐκθέτης ἐστὶ ^{m)} τὸ ἐξέχον, ὥστε ἐπιτίθεσθαι αὐτῷ ἐξώστην. ἐπιβολὴ δὲ ἐστὶν ἢ συμβαλλομένη ⁿ⁾ τῷ τοίχῳ δοξός.

Η τὴν στέγην σκέπουσα μὴ βδοσ μέρος ἐστὶ τοῦ οἴκου, οὐ μὲν τὸ υπαίθριον σκέπουσα.

Χήρα λέγεται οὐ μόνον ἢ διαζευχθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἢ μὴ ^{o)} ὄλωσ ἄνδρα ζοχηγνῖα. Ἀκόρδιος λέγεται καὶ ἄνσος ^{p)} ὁ μὴ ἔχων καρδίαν ἢ ὑγιάν.

Τὰ πούλιτα τὰ ἐν χειμῶνι τιθέμενα καὶ ἐν θέρει ἐπιαιρόμενα μέρος εἰσὶ τοῦ οἴκου.

ολδ'. Ἀπελείθεροι εἰσιν οἱ ἐν διαθήκῃ κἄν ἐν τελευταίῳ αὐτῆς τόπῳ ἐλευθερούμενοι, εἰ μὴ ὁ ταύτας ἀπαιτούμενος αὐτοὺς ^{pp)} ἐναντίαν δεῖξει τοῦ διαθεμένου τὴν βούλησιν.

ολε'. Ἐπὶ ^{q)} τῆς ποινῆς οὐκ ἐστὶν ἐκκλητος, ἀλλ' ἄμα ^{r)} τις καταδικασθῆ, ὑπόκειται τῆ ἀπὸ τῶν νόμων ποινῆ. ὠρισται δὲ ἢ ποινῆ ὑπὸ ^{s)} τοῦ νόμου ἐφ' ἐκάστῳ ἀμμοτήματι. ἐπὶ δὲ τοῦ προστίμου καὶ ἐκκαλεῖσθαι δυνατὸν καὶ οὐκ ἔρρωται, εἰ μὴ ὁ πρόσφορος ψηφισεται ^{t)} καὶ ἐψηφισθῆ τις ἢ ἐκκαλεσόμενος ἤττηθῆ κατ' οἰκίαν δὲ γνώμην ^{u)} ὁ δικαστῆς ἐπιφέρει τὸ πρόστιμον, εἰ μὴ ἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισται.

ολς'. Αἱ στήλαι καὶ αἱ εἰκόνας αἱ τοῖς οἴκοις ἐμπερηγνῖα μέρος αὐτῶν εἰσιν, καὶ τὸ πρόθυρον, οὐ μὲν οἱ λεγόμενοι λόγχοι.

ολζ'. Παριστῆ ὁ τοῦ ζητουμένου τὴν παρῶστασιν προσώπων ποιούμενος. οὐ δοκεῖ δὲ παριστᾶν ὁ κοφὸν ἢ ἄλαλον ἢ μαινόμενον παριστᾶν· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν παρεῖναι πιστεύεται.

Ἀποκαθιστῆν ^{v)} δοκεῖ ὁ μὴ μόνον τὸ σῶμα τοῦ ζητουμένου ^{w)}, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν τοῦ ^{x)} σώματος αὐτῆ καὶ τὴν διδούσ· πᾶσα γὰρ ἀποκατάστασις οὐ μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου ἐστίν.

ΣΧΟΛΙΑ ^{y)}).

τις] Ἐὰν συμφωνῶν τις εἴπῃ, ὥς εἰ ποιήσει τις τάδε, παρῆξω ἑνὶ δέκα· φθάσει δὲ γνῆ ταῦτα ἐργάζεσθαι, οὐ δύναται λέγειν, ὥς ἐγὼ τις εἶπων περὶ ἀνδρὸς ἐδοξα λέγειν. καὶ εἰ τις διαθέμενος εἶπῶν, εἰ τις με θάψει, λαμβανέτω τὰ ὄπλα μου, καὶ θάψει τοῦτον γνῆ, λήφεται τὰ ὄπλα· δύναται γὰρ καὶ αὐτὴ πωλῆσαι αὐτά, ὥσπερ καὶ ὁ ἀνήρ.

[Oppidum ab opere aedificationis moenium.]

§. 7.

[Territorium omnes agri sunt sub urbe.]

§. 8.

Verbo suum et totum et pars significatur, unde qui iurat, suam non esse rem, adicere debet, neque communem esse.

§. 9.

CCXXXI. Qui dotem soluto matrimonio reddi promisit, non solum de divortio loquitur, verum etiam de morte.

L. 240. D. l. 16.

CCXXXII. Ruta et caesa dicuntur ea, quae terra et aedificio non continentur.

L. 241. D. eod.

CCXXXIII. Proiectum est, quod eminet, ut moenianum ei imponatur: immissum autem est immissa parieti trabs.

L. 242. §. 1. D. eod.

Plumbum, quod tectum tegit, pars domus est, non autem id, quod hypaethrum tegit.

§. 2.

Vidua dicitur non solum, quae a viro disiuncta est, sed etiam quae virum plane non habuit. Vecors et vesanus dicitur, qui cor aut sanitatem non habet.

§. 3.

Pulpita, quae hieme ponuntur et aestate tolluntur, pars domus sunt.

§. 4.

CCXXXIV. Liberti sunt, qui testamento vel in extremo eius loco manumittuntur, nisi is, a quo pentuntur, contrariam testatoris voluntatem monstraverit.

L. 243. D. eod.

CCXXXV. In poena non est appellatio; sed simulac quis condemnatus fuerit, subiacet legitimae poenae: definita autem poena a lege est in unoquoque delicto. In multa autem et appellare licet et rata non est, nisi incompetens iudex decreverit et aliquis conquierit aut appellans victus fuerit. Pro suo autem arbitrio iudex multam irrogat, nisi specialiter a lege definita sit.

L. 244. D. eod.

CCXXXVI. Statuae et tabulae aedibus affixae pars earum sunt, uti et prothyrum, nec vero lychni sic dicti.

L. 245. D. eod.

CCXXXVII. Exhibet is, qui quaesitae personae praesentiam facit. Non videtur autem exhibere, qui surdum aut mutum aut furiosum exhibet: nemo enim eorum praesens esse creditur.

L. 246. D. eod.

Restituere videtur, qui non solum corpus rei quaesitae, verum etiam totam corporis causam et conditionem reddit: omnis enim restitutio non solum corporis, sed etiam iuris est.

§. 1.

SCHOLIA.

quis] Si quis pactum in haec verba conceperit: si quis hoc fecerit, dabo decem aureos: hoc autem facere mulier occupaverit, non potest dicere: ego, cum, si quis, dixi, de masculo dicere visus sum. Et si quis in testamento dixerit: si quis me sepeliverit, arma mea accipito, et mulier cum sepeliverit, arma accipiet: nam et haec vendere ea potest, uti et masculus.

ad cap. 1. h. t.

11) Leg. καὶ τὸ μέρος. m) Huius cap. I. est in Syn. cap. 241. §. 3. in eadem cap. 242. §. 3. usque ad ἐσχηγνῖα habet et Harm. tit. de V. S. §. 27. E Synopsi hausisse videtur Fabr. in Basil. cap. 242. qui eadem quae Synopsis habet et praeterea nihil. Pro ἐκθέτης Syn. et Fabr. habent Προϊέκτουμ, pro ἐπιβολή, ἱμμοσομ. n) Syn. et Fabr. ἐμβαλλομένη. o) Syn. μηδ'. Fabr. ἀλλ' ἢ μηδ'. p) Syn. ἄνσος. Leuncl. ad marg. ἀννηγῆς. Fabr. ἀννηγῆς. Equidem probarem ἄνσος, nisi hoc significaret hominem corpore sanum. Praeferendum ergo ἀννηγῆς cum Reitz. pp) Sic Cod. Coisl. Sed aut ταύτας αὐτῶν abundat. q) Extat totum apud Theodorum et Harmenop. tit. de V. S. §. 45. et ex alterutro, magis tamen ex Harm., ut opinor, in Bas. Fabr. cap. 244. Partem exhibet etiam Synopsis cap. 243. usque ad ἐμμοσῆματι, et Schol. y. Basil. T. I. p. 266. r) Harm. et Fabrot. εἴπερ. Theod. ἔμα. s) Harm. Theod. et Fabr. ἀπό. t) Harm. melius ψηφισθῆται. u) Harm. Theod. et Fabrot. γνῶσιν. v) Hui. cap. §. 1. est in Syn. cap. 245. in Basil. Fabrot. cap. 246. et apud Harmenopul. tit. de V. S. §. 4. w) Syn. Fabr. et Harm. τὸ ζητούμενον. x) τοῦ δεest apud Harmenop. y) Haec Scholia, quae Fabrotus T. I. p. 66. — 71. ex Codice Regio exhibet, nolui propterea omittere, ne editioni huic aliquid deesset. In Cod. Coisl. Scholia ad hunc titulum non extant.

ad cap. 2. πόλεως] Ὁ μητροπόλιον οὐρβεν λέγων τὰ μέχρι τῶν τοι-
 h. t. χῶν σημαίνει ὁ δὲ λέγων Ῥώμην καὶ τὰ μετὰ τοιχῶν ἡρω-
 μένα οἰκοδομήματα τῇ προσηγορίᾳ τῆς Ῥώμης περιλαμβάνεται·
 πλατύτερον γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν τὸ ἅμα τοῦ οὐρβις· τοῦτο δὲ
 βούλει ζ) λέγειν, ὡς ἐπερωτηθεὶς παραστήσει ἐν τῇ πόλει, εἴ-
 σω τῶν τοιχῶν εἴρηκεν, ὁ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ εἰπων, ἔξω τῆς
 πόλεως ἐν τοῖς οἰκημασίν.

ad cap. 3. ἐν αἰχμαλωσίᾳ τελευτήσαντος] Ἐὰν τις διαθέμε-
 h. t. νος αἰχμαλωθῆ, ἄκρον ἐν τῷ μέσῳ τὴν διαθήκην ποιεῖ. καὶ
 εἰ μὲν ὑποτρέφει, πάλιν ἐρροῖται διὰ τὸ ποστιλίμιον, εἰ δὲ
 ἐκεῖ τελευτήσῃ, διὰ τὸν Κορνέλιον, βιβ. λθ'. tit. β'. κεφ. ε'.

ad cap. 5. πράγματος προσηγορία] Ὅτι, ἐὰν δωρησώμαι α) σοι
 h. t. πρᾶγμα καὶ παραδῶ σοι τὰ δικαιώματα, ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα
 δοκῶ παραδόναι. τοῦτο φησὶν ὁ νομοθέτης, ὅτι ἡ σημασία
 τοῦ πράγματος πλείονα σημαίνει παρὰ τὴν τῶν χρημάτων ση-
 μασιῶν.

ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄντα] Ὡς αἱ ποιναὶ ἀγωγῶν καὶ δημο-
 τικῶν· εἰ γὰρ μὴ προκαταχθῶσιν, οὐ ψηφίζονται, ὡς κεφ. ια'.

Ἄγωγή γὰρ προσωπικῆ ἀφ' ἡμῶν μὴ ἀρξαμένη οὐδὲ εἰς
 κληρονόμους διαβαίνει.

ἔργον μισθώσει] Φησὶν ὁ νόμος, ὅτι καὶ τοσούτου
 ποσού τοῦ ἔργου ποιήσῃ ὁ ἐργολάβος, οὕτω δὲ πληρώσας αὐτό,
 οὐ δοκεῖ τι ποιῆσαι· ἐν γὰρ τῇ τοῦ ἔργου πληρώσεως μισθώ-
 σει τὸ ἀποτέλεσμα θεωρεῖται, βιβ. κ'. tit. α'. κεφ. γα'. θε. β'.

ad cap. 6. πράγματος προσηγορία] Καὶ τὸ ἕξ λεγόμενον εἰς
 h. t. πάντα τὰ συναλλάγματα καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐνοχὰς ἀναφέρεται.
 ζητεῖ βιβ. ιθ'. τ. ιδ'. κεφ. κη'.

ad cap. 7. συνθήκη] Οὐ μόνον συνθήκη λέγεται ἡ διὰ τῆς ἐπερω-
 h. t. τήσεως, ἀλλὰ καὶ πάντα ἐρώτησις καὶ ὁμολογία.

ad cap. 8. μέλλοντα χρόνον] Τοντέστι, τὸν ἐπιτήδειον τοῦ χρό-
 h. t. νου, σημαίνει δὲ τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα. θεμιστοῦ
 δὲ αὐτοῦ ἐπὶ μισθώσεως· ὅτι ἐὰν σοι μισθώσω οἶκον ἐπὶ πεν-
 ταετία καὶ παρέλθοσι δύο ἔνιαυτοί, εἴτα ἐπερωτήσω σε περὶ
 τοῦ μισθώματος, ὅτι ὁμολογεῖς δοῦναι μοι, ὁ χρεωστὴς μί-
 σθωμαι, δοκῶ σε ἐπερωτῆσαι περὶ τοῦ μισθώματος τῶν παρελ-
 θόντων δύο ἔνιαυτῶν. εἰ δὲ εἶπω οὕτως, ὅτι ὁμολογεῖς δοῦ-
 ναι μοι, εἰ τί σε ζητῶ δοῦναι κατὰ χρόνον ἐπιτήδειον, οὐ μόνον
 περὶ τοῦ μισθώματος τῶν παρελθόντων δύο ἔνιαυτῶν δοκῶ
 σε ἐπερωτῆσαι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόντων.

ἀγωγῆς ὄνομα] Τὸ τοῦ ἐνάγοντος ὄνομα οὐ δηλοῖ τὸν
 ἐνάγοντον· τῇ γὰρ ἀγωγῇ ἀπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἐρροῖται· εἰ-
 κότως ὅπου γὰρ ἀγωγή, ἐκεῖ καὶ ἐνάγων· ὅπου δὲ παρα-
 γραφή, ἐξ ἀνάγκης ἐνάγοντος ἐστίν.

παραγραφή] Γίνωσκε, ὅτι ὁ ἐναγόμενος οὐκ ἀναγκά-
 ζεται προκομίσει κατ' ἑαυτοῦ δικαιώματι. γίνωσκε δὲ καὶ
 τοῦτο· ὁ ἐναγόμενος ἐν ταῖς παραγραφαῖς ἐνάγων ἐστίν. τοῦτο
 γοῦν ἔχει σκοπὸν ἐνταῦθα εἰπεῖν, ὅτι οὐχ ὡς ὁ κυρίως ἐνάγων
 οὐκ ἀναγκάζει τὸν ἐναγόμενον προκομίσει κατ' ἑαυτοῦ δικαιώ-
 ματι, οὕτως καὶ ἀπὸ παραγραφῆς ἐνάγων.

ad cap. 9. ἀπολέσθαι] Ἐἴθον ἐγὼ διοικητὴν τῶν οἰκείων πραγμά-
 h. t. των· τελευτῶν εἶπον, ὅτι οὐκ ἐναχθήσεται οὕτως ὑπό b) τῶν
 ἀπολεσθέντων πραγμάτων μου παρ' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ συμ-
 περιέλαβον, ὅσα ὁ διοικητὴς ἀπώλεσε καὶ ἔσχισε καὶ διέσρηξε καὶ
 ὅσα βιαιῶς ἤρπασεν.

Ἐκινήσῃ τις περὶ ἐσθήτος, λέγων, ὅτι ἀπώλεσας τὴν ἐμὴν
 ἐσθῆτα καὶ ζητῶ λαβεῖν τὸ διαφέρον. τοῖνον εἰς ὑπόδειξιν
 προεκόμισεν τὴν ἐσθῆτα ἐκείνην διεσρηγμένην πάνν. ἔλεγε δὲ
 αὐτῷ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ· σὺ περὶ ἀπωλείας ἐσθήτος δέδωκας
 μοι τὸ ἄβελλον, νῦν δὲ προκομίζεις ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν
 ἐσθῆτα διεσρηγμένην. φησὶν οὖν αὐτῷ τὸ τοῦ νόμου ἥθηον·
 ὅτι ὁ ταῦτα λέγων οὐκ ἀκουσθήσεται. τὸ ἅματι γὰρ τοῦ ἀπο-
 λέσθαι καὶ τὸ διεσρηγμένον δηλοῦται. ἔκκε οὖν παραδείγμα
 τοῦτο καὶ εἰς τὸ κωδὴν καὶ τὸ βίβ. ἀπαγῶν.

ad cap. 10. δανειστής] Ζητεῖ βιβ. κγ'. tit. α'. Κορδιτορες καλοῦν-
 h. t. ται ἐξ οἰαδηποτε ἀγωγῆς ἐποφειλούμενοι, μὴ δυνάμενοι διὰ
 διαρκεοῦς παραγραφῆς ἀποκινῆσθαι. ὁ δὲ πρόκαιρον παρα-
 γραφὴν δειδίως εἰκε τῇ αἰρετικῇ δανειστῇ. βιβ. κς'. tit. β'.
 κεφ. β'.

urbis] Qui metropolim urbem dicit, ad muros us-
 que intelligit: qui vero Romam dicit, et cum muris con-
 tinentia aedificia Romae appellatione complectitur. No-
 men enim urbis latius patet. Hoc autem dicere vult,
 eum qui in urbe praesto esse promiserit, intra muros
 dixisse: qui vero Romae promiserit, extra urbem in
 aedificiis.

qui in captivitate decessit] Si quis post
 conditum testamentum captus sit ab hostibus, interim tes-
 tamentum irritum reddit: et si reversus fuerit, iterum
 valet propter postiliminium: sin autem ibi decesserit,
 propter legem Corneliam, lib. 39. tit. 2. cap. 6.

rei appellatio] Quia si rem tibi donavero et in-
 strumentum tibi tradidero, rem ipsam tradidisse videor.
 Hoc ait Iureconsultus, quia rei appellatio plura signi-
 ficat, quam pecuniae notio.

quae in patrimonio sunt] Ut poenales actio-
 nes et populares: nisi enim contestatae fuerint, non com-
 putantur, ut cap. 11.

Actio enim personalis, quae a nobis non coepit, ne-
 que ad heredes transit.

operis locatione] Ait lex: Quamvis redemptor
 certa mercede opus conductum fecerit, si nondum per-
 fecerit illud, non videtur aliquid fecisse: nam in loca-
 tione operis consummationis perfectio spectatur, lib. 20.
 tit. 1. cap. 51. th. 2.

rei appellatio] Rei appellatio ad omnes contra-
 ctus et obligationes ex his refertur. Quare lib. 19.
 tit. 14. cap. 28.

sponsio] Non solum sponsio dicitur, quae per
 sponsum fit, sed omnis stipulatio promissioque.

futurum tempus] Hoc est, tempus opportunum.
 Significat autem praesens et futurum. Pone idem in lo-
 catione: fac me tibi aedes in quinquennium locasse et
 duobus annis praeterlapsis ita a te de mercede stipula-
 tum: promittis mihi dare pensionem, quam debes? vi-
 deor a te stipulationem pensionem duorum annorum. si vero
 ita dixeris: promittis mihi dare, si quid te dare oportet
 tempore opportuno, non solum praeteritorum duo-
 rum annorum, sed etiam futurorum pensionem a te vi-
 deor stipulari.

actionis nomen] Actoris nomen non significat
 reum: nam actionis verbo pro actore usus est, merito:
 ubi enim actio, ibi et actor est: ubi autem exceptio,
 necessario reus est.

exceptionem] Scias, reum non compelli, instru-
 menta adversus se proferre. Scias autem et hoc: reum
 in exceptionibus actorem esse. Hoc ita dictum est, non
 sicut, qui proprie actor est, reum non compellit, ut
 adversus se instrumenta edat, ita et qui propter excep-
 tionem actor est.

periisse] Habebam administratorem rerum mea-
 rum. Decedens dixi: nolo eum conveniri earum rerum
 nomine, quae apud eum perierunt. Eo verbo compre-
 hendi, quaecumque administrator perdidit et scidit et fre-
 git et quaecumque violenter rapuit.

Egit quis vestis nomine dicens: perdidisti vestem
 meam et volo accipere id quod interest. Ad probatio-
 nem igitur protulit vestem illam valde scissam. Adver-
 sarius autem eius ei dixit: tu in libello vestem petis,
 quae periit, nunc autem in iudicio profers scissam ves-
 tem. Ait igitur legis textus, talia dicentem audiendum
 non esse: nam verbo periisse et scissum significatur.
 Hoc igitur exemplum trahe et ad ustum et vi raptum.

creditor] Quare lib. 23. tit. 1. Creditores vocan-
 tur, quibus ex quacumque actione debetur, qui perpetua
 exceptione removeri non possunt: qui autem tempora-
 lem exceptionem timet, similis est creditori sub condi-
 tione. lib. 26. tit. 2. cap. 2.

α) Sic Fabr. Legas βούλειται. α) Leg. δωρεῶσμαι. β) Legerem ἐπέρο.

Δημοτικῆς bb).

πρὶν ἢ κατάρξῃται]. Οἱ γὰρ ἐπίτροποι μετὰ προ-
καταξὲν κυρίως γίνονται τῆς ὀφθαλμικῆς ἀγωγῆς καί, εἴτι δ' ἂν
προστιμηθῶσιν οὐ ἐναχόμενοι, αὐτοὶ λαμβάνουσι. βιβ. κ'.
ιι. α'. βιβ. μη. τι. ζ'. κεφ. κθ'.

Τοῦτο φησὶν, ὅτι καὶ οἱ ἀνηθοὶ τι χρεωστούμενοι ἀπὸ ὀφ-
θαλμικῆς ἀγωγῆς παρὰ τοῦ ἐπιτροποῦ δανεισθῆναι λέγονται. δα-
νεισθῆναι δὲ λέγονται, ὅταν ταύτης τῆς ἀγωγῆς προκαταξῶσιν^{c)}.
τοτε γὰρ καὶ κληρονόμοις καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων ποιοῦσι
τὴν ἀγωγήν παραπέμπεσθαι. ἀγωγήν δὲ ὀφθαλμικὴν νοεῖ, προ-
καταξέως δεομένην. βιβ. λη. τι. ε'.

ἤττον καταβάλλει]. Τοῦτο λέγει ὁ νόμος ἐπὶ μόνων
τῶν καλῆ πίστει συναλλαγμάτων· ἐπὶ γὰρ τῶν στράκτων οὐκ εἶ-
τι γὰρ καταβολὴ προσέχουσα, ὡς βιβ. ι'.

χερσὶ τοῦ τιμήματος]. Τοῦτο λέγει, εἰδὸς εἶναι
πλειόνος τῆν τέχνην τιμήματος παρὰ τὴν ἕλην· χειρῶν γὰρ
τῆν τέχνην φησὶν.

παύεσθαι]. Οὐδὲ γὰρ δοκεῖ ὑποστρέφειν διὰ τὴν ἀνάγκην
τῆς ἀποδόσεως.

Ἐὶ γὰρ τὸ χρησθὲν σοι ἀποδοίσεις, ἕτερον δεσπόσαντος
αὐτοῦ διὰ τοῦ χρόνου, τοῦτο καὶ παραστὰν ἀπτεῖναι λέγεται,
διὰ τὸ ἕτερον κατ' αὐτοῦ κτήσασθαι ἀγωγήν.

κλοπιμαίως ὑφηρεῖσθαι]. Τὸ γὰρ κλαπὲν ἀποκατα-
στὰν παύεται ἀπτεῖναι διὰ τὸ μὴ τινα κτήσασθαι κατ' αὐτοῦ
ἀγωγήν· οὐδὲ χρόνον δεσπόζειται.

Ἐὶ γὰρ μετῴθην εἰς τινα ἀπὸ τοῦ κλαπῆναι ἐξ ἐμοῦ, εἴτα
δεδωκὲ μοι οὗτος αὐτὸ εἰς παρακαταθήκην, δικαιολογεῖται καὶ
ζητεῖ μὲν αὐτὸ δικαίᾳ τῆς παρακαταθήκης. ἐγὼ δὲ ὑπόκειμαι
εἰς τὸ ἀποδοῦναι τοῦτο καὶ δοκῶ ἐν τούτῳ ἀπολλύειν^{d)} τὴν
νομίην, ὡς ἀναγκάζομενος αὐτὸ ἀποδοῦναι.

ἄπεστι]. Ὡς τὸ ἀποθανόν ἢ κλαπὲν· δεῖ δὲ θεραπευ-
θῆναι αὐτῷ τὴν ζημίαν ἐσθ' οἷε.

σχισθῆν]. Λαβῶν καὶ Σαβῖνος ἔλεγον, ἐὰν ἐσθήματα
σχισθῆναι ἀποδοθῇ ἢ πρᾶγμα διαφθαρέν, ὡς σκύφος ἀργύ-
ριος κλασθῇ ἢ σαρὶς γεγραμμένη ἐσθθῆσθαι ἢ χαρσαθῆσθαι, δο-
κεῖ καὶ ταῦτα τὰ πρᾶγματα ἀπτεῖναι· ἐπειδὴ τῶν τοιοῦτων
πραγμάτων τὸ τίμημα οὐκ ἐν τῇ ὑποστάσει αὐτῶν καὶ τῇ ἕλη,
ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῇ τέχνῃ ἀποκτείνεται. εἰ δὲ καὶ πρᾶγμα κλαπὲν
παρ' ἐμοῦ ἄγροον ἀγοράσω, ὁρθῶς λέγεται ἀπτεῖναι μου τοῦτο
τὸ πρᾶγμα, εἰ καὶ μετὰ ταῦτα μᾶλλον τὴν περι αὐτοῦ ἀλήθειαν,
ἐπειδὴ τὸ τίμημα τούτων τῶν πραγμάτων, ὅπερ αὐτὸς δέδωκα,
ἄπεστι μου.

Λαβῶν ὁρίζεται]. Βούλεται ὁ νομοθέτης γενικῶν τινα
διδασκαλίαν καὶ διαφθεῖν ἡμῖν προθεῖναι, πάντα περιλαμβά-
νουσιν, ἐξ ὧν οἱ ἀνθρώποι ἀλλήλοις ἐνοχοὶ γίνονται, καὶ φησὶ·
τῶν πραγμάτων, ἐξ ὧν ἐνοχοὶ γίνονται τινες, τὰ μὲν πράττεται
μόνον· ὡς ὅταν σκοπῶ δανείζοντος ἀριθμῆσθαι τίς τιν' ἢ γὰρ
πράξις αὐτῆ, καὶ μὴδὲν ἐσθθῆσθαι^{e)}, τὸν δανειακὸν συνηθησάτω
κονδικαίτων. ἀλλὰ δὲ φησὶ συναλλάσσεσθαι, ὡς ὅτε δύο τι-
νὲς πρᾶσιν καὶ ἄγροισίαν ἐν κοινῆς ἀρεσκείας συνθήσαν·
συναλλάξαι γὰρ οὗτοι λέγονται. ἐρίσθαι δὲ καὶ χειρισθῆναι ἐνοχόν
οἶδα ποῖν τὸν χειρισθῆναι· εἰ γὰρ ἀπόντος Πέτρου, τὰ πρᾶγμα-
τα ἐκείνου διοικήσεως δεόμενα ἀδιοικήτως ἐγὼ διοικήσω φε-
λήσω, ἐνοχος γίνομαι αὐτῷ τῆ νεγοτιόουμι γεστοόουμι ἡτοι τῆ
περὶ διοικήσεως πραγμάτων ἀγωγή· οὕτως ὁ τρισσὸς τρόπος
τῆς διαμείσεως· καὶ φησὶν, ὅτι τὸ ἄκτον ἡτοι πρᾶξις γενικόν
εἶναι ὄνομα καὶ περιέχει καὶ τὰ λεγόμενα καὶ τὰ πραττόμενα,
ὅτι καὶ τὸ ἐπερωτήσθαι καὶ ὁμολογήσθαι πράττεται. καὶ μῆτις ἐρεῖ,
ὅτι κατὰ τούτων τὸν λόγον καὶ ὁ χειρισμὸς^{f)} καὶ τὸ συνάλ-
λαγμα πρᾶξις περιέχεται.

Ὶεῖ ἐστὶν ἐνοχὴν πραγμάτων· βέβηβις δὲ ἢ ἐξ ἐπερωτήσεως
καὶ συμφώνου ἀποκρίσεως.

συνήλλαξαν]. Ἐἴποι δ' ἂν τις καὶ οὕτως· ὅτι πολλοὶ
διαφορὰ τοῦ συναλλάττειν καὶ χειρίζειν καὶ διατίθεσθαι· οὐδὲ
γὰρ ὁ ἕχων ἄδειαν τὰ δύο πράττειν ἤδη καὶ διατίθεσθαι αὐ-
τῶνα. ὁ ἄτιμος πολεῖ μὲν καὶ ἀγοράζει, οὐ μὲντοιγὲ διατίθε-
σθῆναι τι δύναται. βιβ. ζ'. τι. νδ'. κεφ. ιε'.

παιριστῆν]. ἼΙ ὅν παραστάσις ἐπὶ κινήσῃ καὶ αὐτοκί-
νησῃ λαμβάνεται· ἢ δὲ ἀποκατάστασις ἐπὶ ἀκινήσῃ. κεφ. τε-
λευταίων τούτου τοῦ τι. καὶ τὸ λέ. καὶ τὸ πδ'.

populari] populari.

ad cap. 11.
h. t.

ante quam lis contestata est] Tutores enim
post litem contestationem domini fiunt pupillaris actio-
nis et, si quid poenae nomine praebuerint adversarii,
ipsi accipiunt. lib. 26. tit. 1. lib. 48. tit. 7. cap. 29.

Hoc ait, quia et pupilli, quibus ex pupillari actione
aliquid a tutore debetur, creditores dicuntur. Credito-
res autem dicuntur, postquam de hac actione litem con-
testati fuerint: tunc enim efficiunt, ut et heredibus et
in heredes actio transmittatur. Pupillarem autem actio-
nem intellige, quae litem contestatione indiget. lib. 38. tit. 6.

minus solvit] Hoc lex dicit de solis bonae fidei
contractibus, non etiam de contractibus stricti iuris:
nam solutionem spectamus, ut lib. 10.

in manibus pretii] Hoc ait, verisimile esse, ma-
ioris pretii artem esse, quam materiam: nam manuum
artificium dicit. ad cap. 12.
h. t.

desinere] Non enim redire videtur propter neces-
sitate restitutionis.

Si enim rem tibi commodatam restitueris, quam
alius usuceperit, haec res, etsi praesens est, abesse videtur,
quia alius eius persequenda causa actionem acquisivit.

furtim subrepta est] Nam si res subrepta reg-
dita sit, desinit abesse, quia nemo eius persequenda
causa actionem nactus est: neque usucapitur.

Si enim res, postquam mihi furto ablata est, in ali-
quem translata sit et hic deinde mihi eam custodiendam
dederit, defenditur et iure depositi eam petit. Ego vero
obnoxius sum ad restituendum eam ac per hoc amittere
videor possessionem, cum coactus sim, ut eam reddam.

abest] Veluti quod mortuum aut furto subreptum
est: interdum autem damnum ei sarciri debet.

scissum] Labeo et Sabinus dicebant: Si vesti-
menta scissa reddantur vel res corrupta, veluti scyphus
argenteus collisus vel tabula picta rasa aut inducta, vi-
deatur et hac res abesse: quoniam talium rerum pre-
tium non in substantia earum et materia, sed potius in
arte positum sit. Sed et si rem mihi furto ablatam
ignorans emero, recte dicitur ea res mihi abesse, etiamsi
postea huius rei veritatem cognoverim, quia pretium ha-
rum rerum, quod dedi, mihi abest. ad cap. 13.
h. t.

Labeo definit] Iureconsultus generalem quan-
dam doctrinam et divisionem nobis proponere vult, omnia
comprehendentem, quibus homines invicem obligantur,
et ait: Ex quibus quidam obligantur, ea vel aguntur
tantum; veluti cum animo mutui contrahendi quis alicui
numeraverit: hic enim actus, etsi nihil dictum sit,
conditionem certi ex mutuo constituit. Alia vero ait
contrahi, veluti cum duo emtionem et venditionem com-
muni consensu contraxerunt: hi enim contraxisse dicuntur.
Interdum autem etiam gestum novi eum obligare,
qui gessit: nam si absente Petro negotia eius, quae ad-
ministrationem desiderabant, sponte gerere voluero, ne-
gotiorum gestorum actione ei teneor. Ita est triplex mo-
dus divisionis. Et ait, actum generale verbum esse et
continere et quae dicantur et quae agantur, quia et
stipulatio et promissio actus est. Et nemo dicat, hac
ratione gestum et contractum actu contineri. ad cap. 17.
h. t.

Re est obligatio, quae re contrahitur: verbis obligatio,
quae interrogatio et congrua responsione contrahitur.

contraxerunt] Dixerit quis et hoc modo: mul-
tum inter se haec differre, contrahere, gerere et testari:
neque enim, qui facultatem habet duo priora faciendi,
ideo et statim testari potest. Infamis vendit quidem et
emit, testari autem non potest, lib. 60. tit. 51. cap. 16.

exhibere] Exhibito igitur de mobilibus et se mo-
ventibus accipitur: restituito vero de immobilibus. cap.
ult. huius tit. et cap. 35. et et 81. ad cap. 20.
h. t.

bb) Haec glossa interlinearis et quod eam sequitur scholium ponit in textu legi ὀφθαλμικῆς ἀγωγῆς, pupillari actione.
c) Fabrot. προκαταξέσθαι. d) Fabr. ἀπολλύειν. e) Sic Fabr. Legerem ἐσθθῆ. f) Sic emendavi pro eo, quod Fabr. habet
minime probandum καὶ ἔχει ἐσθθῆναι.

ad cap. 21. αἰτίαι] Δι' αἰτίας μὲν, ἐξ ὧν τὸ πρῶγμα συνίσταται, δικαιώματα δὲ τὰ τῶν ἀγρῶν διαφερόντα πάντα.
 Τοῦτο λέγει· ὅτι τὸ εἶπεν πρῶγμα καθολικῶς λέγει περὶ παντὸς πράγματος καὶ περιέχει ἐν αὐτοῖς καὶ ζητήματα καὶ γραμματεῖα καὶ δίκαια πάντα.

ad cap. 22. ὁλόκληρον δικαίου] Οὐ προσωπικῶς, ἀλλ' οὐ σωματικῶς, βιβ. θ'. tit. γ'. κεφ. ιθ'. καὶ κγ'. βιβ. λε'. tit. ιθ'. κεφ. π'. καὶ βιβ. κζ'. tit. ιγ'. καὶ βιβ. κθ'. tit. θ'.

ad cap. 23. ἐξ ἀδιαίρετον] Ὁ Κούρτος Μούκιος ἔλεγε, τῆ τοῦ μέρους προσηγορία καὶ τὸ ἐξ ἀδιαίρετον ἐπίκουρον πρῶγμα δηλοῦσθαι ὅπερ γὰρ ἐν διηρημένων μερῶν ἡμέτερον ἐστὶ, τοῦτο οὐ μέρος, ἀλλ' ὁλόκληρον εἶναι. ὁ μὲντοι Σέργιος σοφῶς ἔλεγε, τῆ τοῦ μέρους προσηγορία ἐκείτηρον δηλοῦσθαι καὶ τὸ ἐξ ἀδιαίρετον καὶ τὸ ἐν διηρημένων μέρους ἐπίκουρον. τοῦτο δὲ βούλεται λέγειν, ὅτι τὰ δουλεύοντα τῷ πιπρασκομένῳ, κἂν διηρημένον ᾖ μέρους, αὐτοῦ εἶναι, ὡς ἡ κλείς B) καὶ οἱ μοχλοὶ καὶ ὅτι τοῦ οἴκου πρωθέντος σωτηριῶς εἴπεται.
 Ἴαν δνοὶ δούλους ἢ πλοῖον ληγατενθῆ, ἀδιαίρετος μὲν ἢ τούτων νομῆ, ὁμοῦ τὸ ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πράγματος ἢ τοῦ πόρου ἐκατέρου τῶν δεσποτῶν λογίζεται.

ad cap. 24. οὐκ ἔστι μέρος] Τοῦ Ἐναντιοφ. βιβ. α'. tit. ε'. dig. κς'. ὡς ὁ μετὰ τὴν κλοπὴν συλληφθεὶς. ἐν μὲν γὰρ τῷ α'. βιβλ. μέρος εἶναι φησὶ, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δεσποῦσθαι, ὡς τῆς μητρὸς ἔγκλου κλεισίσης· ἐν δὲ τῷ ε'. βιβλίῳ μὴ εἶναι μέρος λέγεται, ὅτι μετὰ τὴν κλοπὴν συνελήφθη καὶ διὰ τοῦτο δεσποῦσθαι τῷ καλῆ πίστει νομεῖ. ἐν δὲ τῷ κς'. βιβλίῳ tit. δ'. dig. α'. εἶπεν τὸ ἔγκυμονούμενον, πρὶν ἢ τεχθῆ, μέρος εἶναι τῆς γυναικός.

ad cap. 25. ἀγρός] Νομοθετεῖ ὅτι ἀγροῦ πιπρασκομένου οὐ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὰ οἰκήματα, ἀλλ' ὁ τόπος. ἀναγρ. κεφ. ε'. ὁ φησιν, ὁ τόπος μέρος ἀγροῦ ἐστίν. ὁ δὲ ἀγρός ὁλόκληρόν τι ἐστὶ, καὶ ὡς ἐπίτων χωρὶς τῶν οἰκημάτων tit. ι. κεφ. α'. βιβλ. ιθ'. tit. η'.

ad cap. 28. βάλανος] Βάλανος πλιττουσα, φησὶν, ὃ τὴν δινωμένην πεσεῖν, ἀλλὰ τὴν ἤδη πεσοῦσαν ἐσημάνει· ἢ γὰρ ἐν τῷ δένδρῳ καρπὸς καλεῖται. πάντα δὲ ταῦτα διὰ τοὺς ληγατενθῆς λέγεται ἢ πολυδύντας.

ad cap. 32. ὀνόματι τῆς ἀγωγῆς] Ὁ γὰρ εἰπὼν· πιπράσκω σοι ἀγωγῆν, καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον τῆς απαίτησεως ἔδοξε πωλεῖν καὶ εἰς τὸ διαφερόν ἐνέχεται.

ad cap. 34. δίης] Ἐνετείλαμην τινὲ κηῖσαι τὴν δίην μου κατὰ τοῦ δέουτος· ἐνταῦθα οὐν πᾶσα ἀγωγή περιέχεται καὶ ἐγκληματικὴ καὶ πολιτικὴ.

ad cap. 35. τὸ χοῖραι] Ἐὰ μὲν εἴποι ὁ δικαστής, χοῖραι δοῦναι ὄ· ἢ ἡγιον, μὴ ἐχούσης οὕτως τῆς ἀληθείας, οὐ προκριματίζει τὸν καταδικασθέντα.

ad cap. 37. ὑποσημανθῆν] Σουβσιγνάτι ἐκείνα καλοῦμεν τὰ παρὰ τῶν ὑπογεγραμμένα· οἱ γὰρ παλαιοὶ τῶ τῆς σουβσιγνατίονος ὀνόματι ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς εἰώθασιν κεχρησθῆαι.

ad cap. 41. τροφῆς] βιβ. ια'. tit. β'. κεφ. η'. θεμ. ε'. καὶ μή σοι ἐναντιωθῆ· ἐκεῖνο γὰρ διὰ τὸ φιλαγροῦν ἐδέχθη ὑπὲρ τῶν οἷς κατελείφθη διατροφή.

ad cap. 43. αὐτεξουσίαν] Ἴπτοι οἴκον δεσποίνην δεχόμεθα τὴν μετὰ τοῦ σεμνοῦ βίου οὖσαν.

ad cap. 46. περιουσία] Ἡ τῶν ὑπαρχόντων προσηγορία ἢ φυσικὴ ἢ ἔννομος ἐστὶ· καὶ φυσικῶς διὰ τοῦτο λέγεται, ὅτι μακαρίζουσι ἢτοι μακαρίους διὰ τὴν τούτων κατοχὴν ποιοῦσιν· ἔννομος δὲ διὰ τῆς οὐσονακλίονος ἢ διὰ χρονίας νομῆς.

ad cap. 48. ἕρρενες] Τὰ προνόμια τούτων καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους διαβαίνει.
 Τοῦτο λέγει, ὅτι τῶν αὐτῶν ὑπολαύουσι προνομίων καὶ μητέρας καὶ μίμμιαι· καὶ ὡςπερ τῆ πατρὶ χρεωστῆται τὸ τρίτον τῆς οὐσίας τοῦ ἀπαιδος παιδος, καὶ οὕτω καὶ τῆ μητρὶ· καὶ ὡςπερ τῷ πάτρῳ τοῦτου, καὶ τῆ μίμμιῳ.

ad cap. 50. κακοφελῆ συμβουλήν] Ἐπὶ γὰρ τῆ κλοπῆ ἀμφοτέρω δεῖ συντρέχειν, καὶ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν συμβουλήν.

causae] Causae quidem, ex quibus res constat, sunt instrumenta: iura vero omnia, quae ad agrum pertinent.
 Hoc ait: eum, qui generaliter rem dicit, de re omni loqui et eo comprehendere et pecuniam et instrumenta et omnia iura.

universum ius] Non in ea, quae personae cohaerent, neque vero in singula corpora. libr. 9. tit. 3. cap. 19. 21. 23. lib. 35. tit. 14. cap. 80. et lib. 27. tit. 13. et lib. 29. tit. 9.

pro indiviso] Quintus Mucius dicebat, partis appellatione etiam rem pro indiviso communem significari: quod enim ex divisis partibus nostrum est, id non partem, sed totum esse. Servius tamen recte ait, partis appellatione utrumque significari, et pro indiviso et ex divisa parte commune. Hoc autem dicere vult: ea, quae inserviant emtori, licet divisae partes sint, eius esse, ut claves et vectes: et venditis aedibus tacite eas sequi.

Si duobus servus aut navis legata sit, indivisa quidem est horum possessio: tamen quod ad servitutis utilitatem aut quaestum, utriusque domini esse creduntur.

non est pars] Enantioph. Lib. I. tit. 5. dig. 26. Ut qui post furtum conceptus sit. Nam libro I. partem esse ait ac per hoc non usucapi, quod mater praegnans subrepta sit. Libro autem 6. dicitur, non esse partem, quia post furtum conceptus est, et per hoc a bonae fidei possessore usucapi. In libro autem 25. tit. 4. dig. 1. dixit, eum, qui in utero est, antequam edatur, partem esse mulieris.

ager] Definit, agro vendito non contineri et aedificia, sed locum. Lege cap. 60. quod dicit: Locus fundi portio est: fundus autem integrum aliquid est et plerumque sine villa. tit. 10. cap. 21. libr. 19. tit. 8.

glans] Glans caduca, inquit, non eam, quae cadere possit, sed eam, quae iam cecidit, significat: nam quae in arbore est, fructus vocatur. Haec autem omnia propter eos dicuntur, qui legata relinquunt, quive vendunt.

actionis nomine] Nam qui dicit, vendo tibi actionem, ipsum quoque ius persecutionis videtur vendere et in id quod interest tenetur.

litis] Mandaveram alicui, ut actionem meam contra aliquem moveret: hic igitur omnis actio continetur et criminalis et civilis.

oportere] Si iudex dixerit, centum dare oportere aut minorem summam, quum res revera sic se non habeat, condemnato non praediicatur.

subsignatum] Subsignata illa dicimus, quae ab aliquo subscripta sunt: nam veteres subsignationis verbo pro subscriptione uti solent.

victus] Lib. II. tit. 2. cap. 8. them. 6. nec tibi huic adversari videatur: illud enim benigne receptum est favore eorum, quibus alimentaria relicta sunt.

matremfamilias] Id est matremfamilias accipimus eam, quae honeste vivit.

bonis] Bonorum appellatio aut naturalis aut civilis est: et naturaliter bona propterea dicuntur, quod beant, id est, beatos propter possessionem eorum faciunt: civilis autem propter usucapionem sive temporalem possessionem.

masculi] Privilegia horum et ad alios transeunt.

Hoc ait, quia eisdem privilegiis fruuntur matres et aviae: et sicut patri debetur triens bonorum filii, qui sine liberis decessit, ita et matri: et sicut avo eius, ita et aviae.

consilium malignum] In furto enim utrumque concurrere oportet, et opem et consilium.

f) Fabr. of κλείς.

ΤΙΤΛΟΣ Γ΄.

TITULUS III.

Περὶ διαφορῶν κανόνων δικαίου ἀρχαίου *).

α΄. Κανὼν α) ἐστὶ σύντομος τοῦ πράγματος ἀρήγ-
γησις καὶ σύνδεσμος, ὅστις ἅμα τῷ περὶ τι πταῖσαι,
οὐ σημαίνει τὸ ὑποκείμενον. Ὁ δὲ κανὼν ἐκ τῶν νό-
μων, οὐ μὲν ὁ νόμος ἐκ τοῦ κανόνος β) λαμβάνεται.

β΄. Αἱ γ) γυναῖκες πάντων τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν
δημοσίων ὀφφικίων κολύονται, καὶ διὰ τοῦτο δ) οὐ
δικάζουσιν, οὐκ ἀγορῶσιν, οὐ συνηγοροῦσιν ε), οὐ παρ-
εμβάλλουσιν εε) ὑπὲρ ἄλλων ς), οὐ γίνονται φρον-
τισταί ς).

Καὶ οἱ ἄνηβοι πάντων τῶν πολιτικῶν ὀφφικίων
ἀπέχονται.

γ΄. Ἐκείνου ζ) ἐστὶ τὸ μὴ θέλειν, τοῦ δυναμένου
θέλειν.

δ΄. Οὐ η) δοκεῖ θέλειν ὁ πειθαρχῶν πατρὶ ἢ ι)
δεσπότη.

ε΄. Ο κ) μαινόμενος οὐ δύναται τί ποτε προῦξαι,
ὁ δὲ λαλεῖν δυνάμενος ἄνηβος πάντα ποιεῖ σὺν ἀδεν-
τιῇ λ) τοῦ ἐπιτρόπου.

ς΄. Οὐ θέλει κληρονόμος εἶναι ὁ τὴν κληρονομίαν
βουλόμενος εἰς ἕτερον μεταγαγεῖν.

ζ΄. Οὐ δύναται παγῶς καὶ ἐκ διαθήκης καὶ ἐξ
ἀδιαθέτου κληρονομεῖσθαι.

η΄. Οὐδεὶς νόμος τῆς συγγενείας φθείρεται δίκαιον.

θ΄. Ἐπὶ μ) τῶν ἀσφαρῶν τὸ ἦτον ἐπιλεγόμεθα.

ι΄. Ο ν) τὴν ὀφείλιαν ἔχον τοῦ πράγματος, καὶ τὴν
βλάβην αὐτοῦ ἔχειν ὀφείλει ο).

κ΄. Τὸ ς) ἡμιέτερον οὐ μεταβαίνει ς) πρὸς ἕτερον
ἄνευ ἡμιέτερον γράττου.

κβ΄. Ἐπὶ ς) τῶν διαθηκῶν πλατύτερον ἐξημερέο-
μεν τὴν τοῦ διαθεμένου γνώμην.

κγ΄. Οὐ δοκεῖ λαβεῖν πρῶγμα, ὁ διὰ παραγραφῆς
ἐκβαλλόμενος τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ.

κδ΄. Ἐπὶ ς) πασῶν τῶν ἐνοχῶν, ἐφ' ὧν ἡμέρα οὐ
τίθεται, τῇ παρουσίᾳ ἡμέρᾳ χρεωστῆται.

De diversis regulis iuris antiqui.

I. Regula est concisa rei narratio et connexio, L. 1.
quae, simulac circa aliquid delinquit, non significat D. L. 17.
subiectam materiam. Regula autem ex legibus, non
lex e regula sumitur.

II. Mulieres omnibus civilibus et publicis officiis L. 2.
prohibentur. Et ideo nec iudicant, nec imperant, nec D. eod.
postulant, nec interveniunt pro aliis, nec fiunt procur-
ratores.

Et impuberes omnibus civilibus officiis debent §. 1.
abstinere.

III. Eius est nolle, qui potest velle. L. 3.
D. eod.

IV. Non videtur velle, qui obsequitur patri vel L. 4.
domino. D. eod.

V. Furiosus non potest quicquam agere; impubes L. 5.
autem, qui fari potest, omnia facit cum auctoritate D. eod.
tutoris.

VI. Non vult heres esse, qui hereditatem ad alium L. 6.
transferre vult. D. eod.

VII. Non potest pagani et ex testamento et ab L. 7.
intestato hereditas deferri. D. eod.

VIII. Nulla lege consanguinitatis ius vitatur. L. 8. D. eod.

IX. In obscuris minimum eligimus. L. 9. D. eod.

X. Qui commodum habet rei, et incommodum eius L. 10.
habere debet. D. eod.

XI. Nostrum non transit ad alium sine nostro L. 11.
facto. D. eod.

XII. In testamentis latius interpretamur testatoris L. 12.
voluntatem. D. eod.

XIII. Non videtur rem percipere, qui per exceptio- L. 13.
nem reiicitur a petitione eius. D. eod.

XIV. In omnibus obligationibus, in quibus dies L. 14.
non ponitur, praesenti die debetur. D. eod.

*) Hunc titulum ex editione Cl. Witte, quae prodit Vratislaviae MDCCCXXXVI. 4. huc recudendum curavi, notis edi-
toris ad graecum textum spectantibus additis et nomine eius, brevitatis studio W. insignito addito. Qui quum e Codice
ms. Coislimiano 151. hunc titulum ediderit, repetitam eius collationem non necessariam putavi. Signum — significat eos, qui
postea nominati sunt, ex fonte antea laudato hausisse eas, quas tentaverunt, huius tituli vel singulorum eius capitum re-
stitutiones. Signum; denotat, hic finiri restitutiones, et quae post hoc signum posita sunt, rursus pro fontibus, ex quo
singula huius tituli capita praeter Cod. Coisl. hauriri possint, esse habenda. Notas editoris ad textus latini lectionem spe-
ctantes omittendas putavi, non tanquam inutiles, sed ab eo, quem mihi proposui in Basilicis edendis, sine, prorsus alienas.
Addidi locos scholiorum e Cod. Coisl. 152. ad libros XI — XIV. Basilicorum serius edendorum, quibus capita huius tituli
reperiuntur. Usus sum liberalitate Bieneri V. Cl. ipso Codice ms. Theodori Hermopolitae mecum communicato, unde expli-
candum ea, quae inde a cap. 150. e Theodoro a me notata sunt, omissio signo (?) facta esse, quo usus erat Witte, quum
incertus esset, num locus quidam ex hoc titulo in Theodoro reperiretur; quod inde a cap. 150. hui. tit. facit Witte, in prae-
fatione editionis suae p. XXVI professus, sibi tantummodo usque ad cap. 150. hui. tit. accuratam notitiam fuisse a Bienero
communicatam. a) Cap. 1. extat quoque in Syn. cap. 1. lib. II. tit. 3. p. 18. — Goth. Fabr. Reitz; Harmen. App. tit. 2. §. 1.
Basil. Fabr. cap. 1. p. 72. Tom. I.; Theod. W. b) Harm. τῶν κανόνων. W. c) Hoc cap. est in Harmen. Promtuar. Lib. I.
tit. 13. §. 1. ubi Schol. — Goth. Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 2.; Theod. et in Schol. I. ad Bas. lib. 46. tit. 1. cap. 7. T. VI.
p. 146. sq. W. d) διὰ τοῦτο deest apud Harm. W. e) οὐ συνηγοροῦσιν deest apud Fabr. et in Basil. Fabrot. W. ee) Fabr.
παραβάλλουσιν. W. f) Harm. καὶ W. ff) In Schol. Basil. laud. προζουγῆτες. W. g) Hoc cap. est in Syn. cap. 3. Harm.
App. tit. 2. §. 56. ubi Schol. Schol. g. ad Basil. lib. 28. tit. 8. cap. 12. T. IV. p. 370. Theod. Hermopolita ita: Ὁ δυνάμ-
τος θέλειν δύναται καὶ μὴ θέλειν. W. h) In Synopsi cap. 4. Harm. App. tit. 2. §. 57. Schol. x. ad Bas. lib. 21. tit. 1. cap. 11.
T. II. p. 623. et schol. k. ad Basil. lib. 28. tit. 1. cap. 9. T. IV. p. 221. W. i) Syn. et Harmenop. καὶ. W. k) Goth. et
Reitz. ex Theoph. ad §. 8. Inst. de inutil. stipulat. sic restituerunt: Ὁ μαινόμενος οὐδὲ ἐν συνάλλαγμα ποιεῖν δύναται. Ὁ ἄνη-
βος πᾶν συνάλλαγμα λογιστῶς συνάλλασσι. Ἴνα μὲντοι, εἴποτε χρεῖα τῆς τοῦ ἐπιτρόπου γένηται ἀδιεντίας, προσληφθῆ ὁ ἐπι-
τροπος. cf. Schol. e. ad Basil. lib. 23. tit. 1. cap. 9. T. III. p. 254. W. j) Cod. Coisl. ἀδιεντία. W. m) Cap. 9. est in
Syn. cap. 9. — Goth. Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 9.; Sch. t. ad Bas. lib. 60. tit. 51. cap. 32. T. VII. p. 859. W. n) Cap.
10. in Syn. cap. 11. Harm. App. tit. 2. §. 16. — Goth. Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 10.; Theod. Hermopol. W. o) Syn. et
Harm. ἔχει. W. p) Cap. 11. est in Basil. Fabr. in addendis T. I. p. 818. et apud Reitz. W. q) Basil. Fabr. διαβαίνει. W.
r) Cap. 12. habent Theod. Hermop. — Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 12.; W. Et Schol. ad Basil. XIV. 1. 52. in Cod. Coisl.
s) Cap. 14. in Basil. Fabr. cap. 14. et apud Reitz. W.

- L. 15. *ιέ.* Ὁ^ι) περὶ πράγματος ἄγωγὴν ἔχων εἰς ἀπατη-
D. L. 17. *σιν*, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ ἔχειν.
- L. 16. *ις.* Οὐκ^{ιι}) ἔστιν εἰκονικὴ πρᾶσις καταβαλλομένου^ν)
D. *cod.* τιμήματος.
- L. 17. *ιζ.* Ὡσπερ^{ιι}) ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος ἐντίθεται
D. *cod.* χρόνος τοῖς ἐπεροτήσεσιν· οὕτω καὶ ἐν ταῖς διαθήκαις
ὑπὲρ τοῦ κληρονόμου ὀφείλει χρόνος ἐντίθεσθαι, εἰ μὴ
ἕτερον ἡβουλήθη ὁ διαθέμενος.
- L. 18. *ιη.* Τῶν^{ιι}) δυναμένων εἰς κληρονόμους παρατίμ-
D. *cod.* πεσθαι ληγάτων τοῦ ληγαταρίου τελευτῶντος, τούτων
ὁ ὑπεξούσιος ληγατάριος τὸ κέρδος τελευτῶν προσπορ-
ζει τῷ ἔχοντι αὐτὸν ὑπεξούσιον· ἕτερόν ἐστιν ἐπὶ τῆς
ἐπειροτήσεως· προσπορῶζει γὰρ αὐτῷ, καὶ μετὰ τὸ γε-
νέσθαι αὐτὸν ἀπεξούσιον ἐξέλθῃ ἢ αἴρεσις αὐτῆς.
- L. 19. *ιθ.* Ὁ^{ιι}) μετὰ τινας συναλλάσσωσιν ὀφείλει τὴν
D. *cod.* αἴρεσιν αὐτοῦ γινώσκειν· οὐκ ἀπαιτοῦμεν δὲ τοῦτο ἐπὶ
τοῦ κληρονόμου· οὐ γὰρ ἐκουσίως συναλλάσσει τοῖς
ληγαταρίοις.
- §. 1. Ἡ τοῦ δόλου παραγραφή οὐ βλάπτει, οἷς οὐκ
ἐναντιοῦται ἢ τοῦ διαθεμένου γνώμη.
- L. 20. *κ.* Ὁσάκις^{ιι}) ἀμφίβηλος ἐρημνεία ἐλευθερίας εἴη,
D. *cod.* ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας λεκτόν^α).
- L. 21. D. *cod.* *κά.* Ὡτινι τὸ πλέον ἔξεστι, καὶ τὸ ἥττον ἔξεστι.
- L. 22. D. *cod.* *κβ.* Δούλος^β) οὐκ ἐνέχεται, οὐδὲ ἐνοχοποιεῖται^γ).
§. 1. Ὁσάκις ἐν τοῖς καλῇ πίστει δικαστηρίοις εἰς πρός-
ωπον τοῦ δεσπότου ἢ τοῦ φροντιστοῦ αὐτοῦ ἀναφέρεται
αἴρεσις, οὕτως ἐστίν, ὡσαυτὲ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασί-
α ἐλέχθη.
- L. 23. *κγ.* Ἐοῦ^δ) ὅτε δόλος μόνος^ε) ἐν τοῖς συναλ-
D. *cod.* λάγμασι ἐπιζητεῖται, ὡς ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης καὶ
τοῦ κατὰ παράκλησιν· ἔοῦ^δ) ὅτε καὶ δόλος καὶ ἄσυνυμία,
ὡς ἐπὶ τῆς ἐντολῆς καὶ τοῦ εἰς χρῆσιν δεδομένου^ι),
πράσεως, ἐνεχύρου, μισθώσεως, ἐκμισθώσεως^ς), προι-
κὸς δόσεως^β), καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῆς διοικήσεως
τῶν ἀλλοτριῶν πραγμάτων· ἐν τούτοις δὲ καὶ ἐπιμέ-
λεια· ἢ δὲ ζωνωνία δόλον καὶ ἀμέλειαν ἀπαιτεῖ. Ἀλλὰ
ταῦτα, ὅτε μὴ ἐξ ἀρχῆς τι συνεφωνήθη^ι), πλέον ἢ ἥ-
ττον ἐξάγον· τὰ γὰρ ἐν ἀρχῇ συμφωνούμενα φέρειν δι-
δόσαι τοῖς συναλλάγμασιν, ἐξηρημένον τοῦ μὴ δύν-
ασθαι συμφωνεῖν ἐπὶ τῆς περὶ^κ) παρακαταθήκης, μὴ
ἀπαιτεῖσθαι δόλον. Τὰ τυχηρά^ι) τῶν ἀλόγων, καὶ
τὸν χωρὶς ἄσυνυμίας θάνατον, καὶ τὴν φωνὴν τῶν μὴ
φυλάττεσθαι εἰωθῶτων δούλων, καὶ τὴν ἀρπαγὴν, καὶ
τὸν θόρυβον, καὶ τὸν ἐμπρησμόν, καὶ τὰ πλῆθη τῶν
ὑδάτων, καὶ τὴν ἐπέλευσιν τῶν ληστῶν, οὐδεὶς ἐπιγι-
νώσκει.
- L. 24. *κδ.* Τὸ πόσον τινὶ διαφέρειν, οὐκ ἐν νόμῳ, ἀλλ'
D. *cod.* ἐν φάκτω συνίσταται.
- L. 25. *κε.* Ἡ^μ) μεῖζων ἀσφάλεια^α ἔστιν ἐν πράγματι,
D. *cod.* ἢπερ ἐν προσώπῳ.
- XV. Qui de re actionem habet ad repetitionem,
ipsam rem videtur habere.
- XVI. Non est imaginaria venditio persoluto pretio.
- XVII. Sicut pro promissore tempus inseritur sti-
pulationibus, ita et in testamentis pro herede tempus
debet inseri, nisi aliud voluerit testator.
- XVIII. Quae legata in heredes transmitti possunt
mortuo legatario, eorum lucrum sub aliena potestate
constitutus legatarius decedens ei acquirit, qui habet
eum in potestate. Aliud est in stipulatione: illi enim
acquirit stipulator, etsi, postquam sui iuris effectus
est, extiterit conditio stipulationis.
- XIX. Qui cum aliquo contrahit, conditionem eius
nosse debet: non autem hoc requirimus in herede:
non enim sponte contrahit cum legatariis.
- Doli exceptio non nocet, quibus non adversatur
testantis voluntas.
- XX. Quoties ambigua libertatis interpretatio fue-
rit, pro libertate pronuntiandum.
- XXI. Cui, quod plus est, licet, et quod minus
est, licet.
- XXII. Servus non tenetur, neque obligatur.
Quoties in bonae fidei iudiciis in personam do-
mini vel procuratoris eius confertur conditio, idem est,
ac si boni viri arbitrium comprehensum sit.
- XXIII. Interdum dolus solus in contractibus quae-
ritur, ut in deposito et precario; interdum et dolus
et culpa, ut in mandato et commodato, venditione,
pignore, conductione, locatione, dotis datione, tutela
et alienorum negotiorum gestione; in his autem et di-
ligentia: sed societas dolum et negligentiam exigit.
Verum haec, quum non ab initio aliquid convenerit,
quod plus aut minus inducit: quae enim initio pacta
sunt, naturam dant contractibus, excepto eo, quod
conveniri non possit in eo de deposito, ne dolus exi-
gatur. Casus brutorum *animalium* et mortem praeter
culpam, et fugam servorum, qui custodiri non solent,
et rapinam, et tumulum, et incendium, et magnitudi-
nes aquarum et incursum latronum nemo agnoscit.
- XXIV. In quantum cuius intersit, non in iure,
sed in facto consistit.
- XXV. Maior securitas in re est, quam in per-
sona.

ι) In Syn. cap. 15. et Harm. App. tit. 2. §. 20. Basil. Fabr. cap. 15. W. u) Cap. 16. in Synopsi cap. 16. — Goth. Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 16.; Harm. Promt. lib. III. tit. 3. §. 34. coll. schol. ad §. 33. Theod. W. v) Harm. inserit τοῦ. w) Basil. Fabr. in add. T. I. p. 818. Reitz. W. x) Cap. 18. deest in editis, sed poterat restitui ope schol. g. ad Basil. libr. 41. tit. 7. cap. 2. T. V. p. 525. W. y) Huius cap. 19. §. 1. tantum extat apud Theodor. — Fabr. Reitz. Ba- sil. Fabr. cap. 19. T. I. p. 73. W. z) Cap. 20. habet Theod. Hermop. — Fabr. Basil. Fabr. cap. 20. Reitz. W. a) Fabr. et Reitz. ἀποκρίνομεν. Cod. Coisl. λεκτόν. W. b) Cap. 22. prooem. in Syn. cap. 19. Harm. Promt. lib. I. tit. 14. §. 1. schol. 9. ad Basil. libr. 29. tit. 1. cap. 65. T. IV. p. 620. W. c) Cod. Coisl. ἐνοχοποιεῖ. W. Witte mutavit in ἐνοχοποιεῖται. d) Integrum cap. 23. habet Theodor. — Fabr. Reitz. Basil. Fabr. cap. 23.; ultima verba tantum τὰ τυχηρά — ἐπιγνώσκει Synops. cap. 20. et Harm. App. tit. 2. §. 55. habent. W. e) Basil. Fabr. μόνος δόλος. W. f) Sic coniecit Reitz. Basil. Fabr. et Theod. Hermopol. in Cod. Bieneriano didoμένου. W. g) ἐκμισθώσεως deest in Basil. Fabr. W. h) δόσεως deest in Basil. Fabr. W. i) Fabr. Basil. συμφώνησε. Reitz. coniecit συμφωνήση, συνεφωνήσε (quod in Theod. Cod. Biener. legitur, vel συνεφωνήθη. W. k) περὶ deest in Basil. Fabr. W. l) Harm. inserit δὲ, quem Basil. Fabr. sequuntur. W. m) Cap. 25. est et in addendis ad Basil. Fabr. T. I. p. 818. Reitz. ita: κρείττων ἐστὶν ἢ ἐν πράγματι ἀσφάλεια, ἢ ἐν προσώπῳ, ἵτασσῃ e schol. k. ad Basil. lib. 25. tit. 1. cap. 10. T. IV. p. 24. ubi tamen ultima verba desunt. W.

κς. Ὁ δυνάμενος πωλῆσαι ἄκοντός μου, πολλῶ μᾶλλον καὶ ἀγνοοῦντος καὶ ἀπόντος μου.

κζ. Ἀπὸ ὅ) ἰδιωτικῶν συμφώνων τὸ κοινὸν ὁ νόμιμον οὐκ ἐναλλάσσεται, εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατ' ἀρχῆς αἱ ἀγωγαὶ ῖ) ἀπὸ συμφώνων ἐναλλάσσονται ῖ) τῷ αὐτῷ δικαίῳ, ἢ διὰ παραγραφῆς ῖ).

κη. Ὁ ἀπὸ ῖ) δωρεᾶς ἐναγόμενος μέχρις εὐπορίας καταδικάζεται.

κθ. Τὸ ῖ) ἐξ ἀρχῆς ἀνπόστατον οὐ βεβαιούται τῇ χρονίᾳ παραδρομῇ ῖ).

λ. Τὸν ῖ) γάμον οὐ τὸ συγκαθευδῆσαι, ἀλλ' ἢ συναίνεσις ἀποτελεῖ.

λα. Οὔτε ῖ) διὰ συμφώνων οὔτε δι' ἐπερωτήσεως δύναται ἀνααιρεθῆναι τὸ ἀπαξ γεγονός ῖ) πρῶγμα ῖ), οὔτε ἐκ τούτου τοῦ συμφώνου ἀγωγή ἢ πάκτον ἀρμόζει.

λβ. Πρὸς ῖ) μὲν τὸν πολιτικὸν νόμον οὐδὲν εἰσιν οἱ δούλοι, πρὸς δὲ τὸν φυσικὸν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἴσοι εἰσι.

λγ. Ἀπὸ ῖ) περὶ κέρδους ἀγωνιζομένων, χείρων ἐστὶν ἢ τοῦ ἐναγόντος ἀφρεσις.

λδ. Καὶ ῖ) ἐν τῇ ἐπερωτήσει, καὶ ἐν τοῖς συναλλαγμασιν, εἰ μὴ δηλοῦται τὸ δόξαν τοῖς μέρεσιν, ἀκολουθοῦμεν τῷ ῖ) τοῦ κλίματος, ἐν ᾧ γέγονε τὸ συναλλαγμα· εἰ δὲ καὶ αὐτὸ ἀδηλον εἴη ἢ διάφορον ῖ), τότε τῷ ῖ) ἴκτον ἀκολουθοῦμεν.

λε. [Τὰ ῖ) κατὰ νόμους γινόμενα ῖ) ἐνόμως ἀνατρέπεσθαι δεῖ.]

λς. Πταίσμα ἐστὶ τὸ ἀλλοτριῶ παρεμβάλλειν πρῶγματι.

λζ. Ὁ δυνάμενος καταδικάζειν, καὶ ἐλευθεροῦν δύναται.

λη. Ἐπὶ ῖ) τῶν ἁμαρτημάτων τοῦ τελευτήσαντος ῖ) οὐκ εἰς τὴν ποινὴν, ἀλλ' εἰς τὸ περιελθὼν εἰς αὐτὸν ῖ) ὁ κληρονόμος ἐνεχεται ῖ).

λη. Ἐν πᾶσιν ῖ) ἀντὶ ῖ) γενομένου νοεῖται τὸ παρ' αἰτίαν ἄλλον μὴ γενομένου.

μ. Ὁ ῖ) μεμηνῶς καὶ ὁ ἄσωτος οὐδεμίαν ἔχει βούλησιν.

μα. Οὐκ ῖ) ὀφείλει τῷ ἐναγοντι ῖ) ἐξείναι, ὅπερ τῷ ἐναγομένῳ οὐκ ἐπιτρέπεται.

Ἐπὶ τοῦ ἀσαφούς πρῶγματος χρονιόν ἐστὶν εὐνοεῖν τῇ ἀπατήσῃ, ἢ περὶ τῷ ἐπεισάκνῳ κέρδει.

XXVI. Qui potest vendere invito me, multo magis et ignorante et absente me potest. L. 26. D. L. 17.

XXVII. Per privatum pactum ius commune non immutatur, etsi, initio maxime, actiones per pactum immutantur vel ipso iure, vel per exceptionem. L. 27. D. eod.

XXVIII. Qui ex donatione convenitur, ad patrimonii facultatem usque condemnatur. L. 28. D. eod.

XXIX. Ab initio invalidum non confirmatur diutino temporis lapsu. L. 29. D. eod.

XXX. Nuptias non concubitus, sed consensus facit. L. 30. D. eod.

XXXI. Neque per pacta neque per stipulationem potest tolli semel factum negotium, neque ex hac conventionione actio aut pactum competit. L. 31. D. eod.

XXXII. Quod quidem attinet ad ius civile, nihil sunt servi; quod vero naturale attinet, omnes homines aequales sunt. L. 32. D. eod.

XXXIII. Duobus de lucro certantibus deterior est actoris conditio. L. 33. D. eod.

XXXIV. Et in stipulatione et in ceteris contractibus, nisi probetur, quod partibus placuit, sequimur morem regionis, in qua factus est contractus. Quodsi et ille mos obscurus sit aut varius, tunc minimum sequimur. L. 34. D. eod.

XXXV. Secundum leges facta legitime tolli oportet. L. 35. D. eod.

XXXVI. Culpa est, immiscere se rei alienae. L. 36. D. eod.

XXXVII. Qui potest condemnare, et absolvere potest. L. 37. D. eod.

XXXVIII. Ex delictis defuncti non in poenam, sed in id, quod ad eum pervenit, heres tenetur. L. 38. D. eod.

XXXIX. In omnibus pro facto accipitur, quod per culpam alius factum non est. L. 39. D. eod.

XL. Furiosus et prodigus nullam habet voluntatem. L. 40. D. eod.

XLI. Non debet actori licere, quod reo non permittitur. L. 41. D. eod.

In re obscura melius est, favere repetitioni, quam adventitio lucro. §. I.

η) In Synopsi cap. 27. Harm. Promt. lib. I. tit. 9. §. 14. ex utroque Goth. Fabr. Basil. Fabr. cap. 27. Reitz.; Theod. schol. n. ad Basil. libr. XI. tit. 1. cap. 7. T. I. p. 753. W. Et schol. ad Basil. XI. 2. cap. 3. in Cod. Coisl. ο) κοινὸν deest in Synopsi. W. π) Reitz. coniecit αἱ ἀγωγαί. adversantibus omnibus. W. ρ) Reitz. coniecit, inserendum ἢ. W. ς) Harm. παραγραφῶν. W. σ) Cap. 28. habet Theod. Fabr. Basil. Fabr. cap. 28. pag. 74. Reitz. W. ζ) Cap. 29. est in Syn. cap. 29. Harm. App. tit. 2. §. 21. Theod. Basil. Fabrot. cap. 29. W. υ) Notante Reitz. ad Harm. Cuiacius et Soarez a Ribeira coniecerunt παραγραφῆ. W. φ) Cap. 30. in Syn. cap. 30. Theod. Matthaei Monachi ζητήματα in Leuncl. iure Graeco-Romano. I. 493. Basil. Fabr. cap. 29. Reitz. W. ω) Cap. 31. Fabr. Basil. Fabr. cap. 31. Reitz. e schol. s. ad Basil. lib. 22. tit. 5. cap. 17. T. III. p. 165. W. ξ) Cod. Coisl. γεγονόν. Fabr. et Basil. γεγονός. sch. Basil. γεγονός et sic ex tacita emendat. Reitz. W. γ) Sch. Basil. φάντορ. W. ζ) Deest in Basil. Fabr. licet integrum caput bis in scholiis Basilicorum legatur: in schol. a. ad Bas. lib. 46. tit. 1. cap. 1. T. VI. p. 144. et schol. i. ad Basil. lib. 46. tit. 2. cap. 2. T. VI. p. 157. W. α) Cap. 33. in Syn. cap. 33. Goth. Fabr. Bas. Fabr. cap. 33. Reitz. Theod. W. β) Cap. 34. est in Syn. cap. 34. apud Harm. App. tit. 2. §. 12. W. ε) Retinendam duximus primam lectionem codicis, cui recentior manus α adscripsit. Moverunt verba pandectarum, movit et Freigii versio apud Leunclavium, quae suspicionem facit, vitio typhothetae τὸ α in textum irrepsisse. W. δ) Cap. 35. deest in Cod. Coisl. Goth. et Reitz. Harmenopuli locum Promt. lib. V. tit. 5. §. 3. huc facientem, quem in textum recepimus (cf. Theoph. ad §. 7. Inst. qu. m. test.) mira negligentia, quasi versionem L. 37. ediderunt. W. ε) Reitz. con. γεόμενα. W. ς) Cap. 38. in Syn. cap. 37. Harm. Promt. lib. V. tit. 8. §. 52. — Goth. Reitz.; Theod. — Fabr. Bas. Fabr. cap. 38. W. γ) τοῦ τελευτ. deest in Syn. et Harm. W. η) εἰς αὐτόν deest in Syn. et Harm. nec legitur apud Fabr. Basil. licet habeat Theod. Bien. W. ζ) Th. Bien. ἐνάγεται. W. κ) Cap. 39. Theod. — Fabr. Basil. Reitz.; sch. g. ad Basil. libr. 60. tit. 3. cap. 23. T. VII. p. 82. W. λ) Theod. inserit τοῦ. W. μ) Cap. 40. Syn. 49. Harm. App. tit. 2. §. 38. Theod. sch. e. ad Basil. lib. 23. tit. 1. cap. 9. T. III. p. 254. schol. g. ad Basil. libr. 28. tit. 8. cap. 2. T. IV. p. 370. W. ν) Cap. 41. pr. Theod. — Fabr. Basil. Reitz.; §. 1. in Syn. cap. 40. Theod. W. §. 1. et in Schol. ad Basil. XI. 1. cap. 39. e Cod. Coisl. ο) In Cod. Coisl. ἐνάγον. W.

- L. 42. μβ'. Καὶ ὁ κληρονόμος ἐναγόμενος, οὐ μὴν καὶ ἐνάγων, καὶ ὁ ἐγγνητῆς δικαίως ὁ ἀγνοίαν τοῦ χρέους προβάλλονται ῥ).
- L. 43. μγ'. Ὁ ὀνησάμενος χρεωστῆν, οὐ κολύεται καὶ ἐτέρῃ δικαιολογίᾳ χρέουσθαι, εἰ μὴ ὁ νόμος ἐμποδίζει.
- §. 1. Πολλῶν ἁ) ἀγωγῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ συντρεχουσῶν, τὴν μίαν τις κινεῖν ὀφείλει.
- L. 44. μδ'. Τότε ὁ εἰς τὸ περιελθὼν ὁ κληρονόμος ἐνάγεται ῥ), ὅτε οὐκ ἐξ οἰκίου δόλου, ἀλλὰ τοῦ τελευτήσαντος ἐνάγεται.
- L. 45. μέ'. Οὔτε ἔνεχυρον, οὔτε παραθήκη ῥ), οὔτε παράκλησις, οὔτε ἀγορασίᾳ, οὔτε μίσθωσις ἐπὶ ἰδίῳ πράγματι συνίσταται.
- §. 1. Τὸ ὁ ἰδιωτικὸν συμφωνον οὐκ ἀναίρει τὸ κοινὸν νόμιμον.
- L. 46. μς'. Ἡ ἀπαιτηθεῖσα ποινὴ οὐκ ἀποδίδεται τῷ καταβαλόντι.
- L. 47. μς'. Ἡ ἄδολος συμβουλή οὐκ ἐνοχοποιεῖ. ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ δόλον ἀγορᾶς ἢ ὁ περὶ δόλου.
- §. 1. Ὁ κοινῶς τοῦ κοινωνοῦ μου, οὐκ ἔστι μου κοινῶς.
- L. 48. μη'. Τὸ κατ' ὁρῆν ἢ θερμότητα λεγόμενον ἢ γνόμενον οὐκ ἔστι βέβαιον, εἰ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμείνη ῥ). ὅθεν ἢ μετ' ὀλίγον ὑποστρέψασα πρὸς τὸν ἄνδρα, οὔτε διαζευχθῆναι δοκεῖ.
- L. 49. μθ'. Ἄλλον ἢ περιγράφοντος, ἄλλος ἀγορῆν οὐκ ἔχει.
- L. 50. ν'. Οὐ ποιεῖ πταῖσμα ὁ εἰδὼς μὲν, κολῦσαι δὲ μὴ δυνάμενος.
- L. 51. να'. Οὐ δοκεῖ τις λαμβάνειν, ὅπερ ἄλλῳ ἀποκαταστήσαι ἀναγκάζεται.
- L. 52. νβ'. Οὐ μόνος ὁ κρυπτόμενος δοκεῖ μὴ διεκδικεῖν, ἀλλὰ καὶ ὁ παρὼν μὲν, ἀγνούμενος δὲ διεκδικεῖν ἑαυτὸν ἢ τὴν ἀγορῆν μὴ ὑποδεχόμενος.
- L. 53. νγ'. Ὁ μὲν ἢ ἀγοραῖ ἢ κατὰ πλάνην διδοὺς ἢ ἀπαιτεῖται. ὁ δὲ ἐν γνώσει διδόμενος ὁ μὴ χρεωστουμένον, δωρεῖται.
- L. 54. νδ'. Οὐδεὶς πλεον δίκαιον εἰς ἕτερον μεταφέρειν δύναται, παρ' ὃ αὐτὸς ἔχει.
- L. 55. νε'. Οὐδεὶς δοκεῖ δόλον ποιεῖν, τῷ ἰδίῳ δικαίῳ χρώμενος.
- L. 56. νς'. Ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις τὸ φιλόφρωνον ἐπιχρατεῖ ῥ).

XLII. Et heres, si conveniatur, non si agat, et fideiussor iuste debiti ignorantiam praetendunt.

XLIII. Qui negat se debere, non prohibetur etiam alia defensione uti, nisi lex impediat.

Multis actionibus de eodem concurrentibus, unam quis movere debet.

XLIV. Tunc in id, quod pervenit, heres convenitur, quando non ex proprio dolo, sed defuncti convenitur.

XLV. Neque pignus, neque depositum, neque precarium, neque emtio, neque locatio in re propria consistit.

Privatum pactum non tollit ius publicum.

XLVI. Exacta poena non redditur solventi.

XLVII. Consilium non fraudulentum non obligat: sed in consilio cum dolo competit doli actio.

Socius socii mei non est socius meus.

XLVIII. Quod per iram aut calorem fit vel dicitur, non est firmum, nisi quis iisdem inhaereat: unde brevi reversa ad virum neque divertisse videtur.

XLIX. Alio decipiente alius actionem non habet.

L. Non admittit delictum, qui scit quidem, sed prohibere non potest.

LI. Non videtur quis accipere, quod alii restituere cogitur.

LII. Non solum latitans non defendere videtur, sed et praesens quidem, negans vero, se defendere vel actionem non suscipiens.

LIII. Qui ignorantia vel per errorem solvit, repetit; qui vero scienter dat non debitum, donat.

LIV. Nemo plus iuris in alterum transferre potest, quam quod ipse habet.

LV. Nemo videtur dolum facere, qui suo iure utitur.

LVI. In ambiguis humanum obtinet.

ρ) Cap. 42. in add. ad Basil. Fabr. T. I. p. 818. Reitz. ex schol. o. uti videtur, ad Basil. lib. 22. tit. 5. cap. 34. T. III. p. 188. W. q) Basil. Fabr. Reitz. δικαίαν. W. r) Bas. Fabr. Reitz. προσ. τ. χρ. W. s) Cap. 43. in Syn. 42. — Goth. Fabr. Bas. Reitz.; Harm. Promt. lib. III. tit. 5. §. 85. Theod. sch. q. ad Bas. lib. 23. tit. I. c. 69. T. III. p. 346. W. t) Harm. inscrip. d. W. u) §. 1. cap. 43. in Syn. cap. 43. Theod. W. v) Cap. 44. in Syn. cap. 44. — Goth. Fabr. Basil. Reitz.; Harm. Promt. lib. V. tit. 8. §. 53. Theod. W. w) Harm. ἐνέχεται. W. x) Cap. 45. in Syn. cap. 45. Harm. App. tit. 2. §. 33. — Goth. Fabr. Basil. Reitz.; Theod. W. y) Harm. παρακαταθήκη, ita fuit et in Theod. Biener. sed τὸ κατὰ posterius expunctum est. W. z) §. 1. cap. 45. in Syn. cap. 45. sch. t. ad Basil. lib. II. tit. I. cap. 7. T. I. p. 753. W. a) Cap. 46. Goth. Fabr. Basil. Reitz. ex LII. Syn. 3. §. 37. p. 448. ita restituerunt: ποινὴ καταβληθεῖσα οὐκ ἀναλαμβάνεται. W. b) Cap. 47. in Syn. cap. 46. — Goth. Fabr. Basil. Reitz. Harm. App. tit. 2. §. 50. Theod. W. c) Harm. d. W. cc) §. 1. cap. 47. est in Syn. cap. 47. Harm. App. tit. 2. §. 37. ubi sch. 64. W. d) Cap. 48. in Syn. cap. 48. et Harm. I. I. §. 32. in utroque usque ad ἐπιμείνη. — Goth. Fabr.; Theod. — Basil. Fabr. Reitz. cf. sch. f. ad XXI. I. Bas. 29. T. III. p. 49. et schol. b. ad XXIX. I. Bas. 27. T. IV. p. 573. et schol. s. ad 60. ibid. p. 608. W. e) Harm. γιν. ἢ λεγ. in Syn. des. ἢ γιν. W. f) Leuncl. in marg. Syn. εἰ μὴ τις τοῖς, quod Reitzio et Wittio mihi que praeplacet. g) Sic Syn. Harm. ἐπιμείνει. Goth. et Fabr. ἐπιμένει. Basil. ἐπιμένει. Reitz. ἐπιμείνη. W. h) Cap. 49. habet Theod. — Fabrot. Basil. Reitz. W. i) Cap. 50. apud Theod. — Basil. Reitz. W. k) Cap. 51. in Syn. cap. 52. Harm. App. tit. 2. §. 36. W. l) Cap. 53. Theod. — Fabr. Basil. Reitz.; (LII. 6.) ultima verba leguntur in sch. z. ad XXI. I. Bas. 26. T. III. p. 46. Ex Harm. Promt. Lib. III. tit. 5. §. 68. ita restituerunt Goth. et ex eo Reitz. LII. a. Ὅταν τις μὴ χρεωστὸν τιτὶ τι καταβάλῃ, εἰ μὲν ἀγνοεῖ, οὐτὸς οὐ χρεωστῆν ἐπιλαμβάνει· εἰ δὲ οὐκ ἀγνοεῖ, οὐκ ἀναλαμβάνει· δοκεῖ γὰρ ὅτι οἰκιοθελῶς (ita ex con. Reitzii) ἐδωρήσατο. W. m) In Cod. Coisl. et ap. Theod. τὸ ἐν, quod recte mutavit Witte. n) Ita Cod. Coisl.; Fabr. Basil. Reitz. διδόμενον. W. o) Fabr. διδόμενον. Reitz. comitit τὸ — διδόμενον. W. p) Goth. Fabr. Basil. Reitz. ex Syn. cap. 55. ita restituerunt: Οὐ δύναται τις πλεον οὐ ἔχει δικαίου, μεταίρειν εἰς ἕτερον. Theod. W. q) Cap. 55. desideratur apud omnes, licet extet in sch. d. ad LX. 47. Bas. 3. T. VII. p. 780. W. r) Cap. 56. in Syn. 57. — Goth. Fabr. Bas. Reitz.; Harm. Promt. Lib. I. tit. 15. §. 8. ubi sch. Theod. sch. f. ad LX. 51. Bas. 32. T. VII. p. 859. Froeh. 14. 8 in Leuncl. iure Graec. Rom. II. 84. W. sst et in Sch. ad Bas. XI. I. cap. 39. in Cod. Coisl. s) Harm. (Reitzii) κρατεῖ. W.

νζ'. Δεύτερον τὸ αὐτὸ οὐκ ἀπαιτεῖται.
 νη'. Ἀπὸ ὁ) ποινῆς αἰτίας οὐχ ἀρμόζει κατὰ ψ) πατρὸς ἢ περὶ πεκουλίου ἀγωγῆ ὕ).
 νθ'. Ὁ ω) κληρονόμος τὸ αὐτὸ δίκαιον ἔχει, ὅπερ ὁ τελευτήσας.
 ξ'. Ὁ μὴ κολύων τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ παρεμβάλλοντα, καὶ ὁ δεκτὸν ἠγοούμενος κ) ἐνέχεται ὕ) τῇ περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆ.
 ξα'. Ἐξῆς ὁ) ἐκάστῳ τὸν ἴδιον οἶκον ἀνανεοῦν α) ἐφ' ὅσον ἕτερον ἄκοντα μὴ βλάπτει, εἰ μὴ β) δίκαιον ἔχει.
 ξβ'. Κληρονομία γ) ἐστὶν ἢ εἰς ὀλόκληρον διαδοχὴ τοῦ δικαίου, ὅπερ ὁ διαθήμενος εἶχεν.
 ξγ'. Οὐ δ) ποιεῖ ὑπέροθεν ὁ ἀδόλως εἰς δίκην προκαλούμενος.
 ξδ'. Τὰ ε) σπανίως ς) συμβαίοντα οὐκ ἐξερωῶς ἐν τοῖς πραττομένοις συναλλάγμασι ζ) καταλογίζομεν η).
 ξε'. [Σωρίτης θ), παραλογισμὸς ἦτοι εἰρωνία.]
 ξς'. Ὁ κ) δικαίαν ἔχων παραγραφὴν οὐκ ἔστι ζωώσσης.
 ξζ'. Ἐάν λ) ἢ αὐτῇ φράσει διχῶς νοηται, ἢ ἀρμόζουσα τῷ μ) κινουμένῳ πράγματι ἐπικρατεῖ.
 ξη'. Τὰ ν) προσώποις ὑπάρχοντα προνόμια σβέννυται ο) αὐτοῖς τοῖς προσώποις ς). τὰ δὲ προσόντα τὰς ἀγωγὰς πρὸς πάντας μετέχεται ς).
 ξθ'. Ἄκοντα ς) εὐεργεσία οὐ δίδεται.
 ο'. Τὸ ς) δίκαιον, ὅπερ ἔχει τις τοῦ τιμωρεῖσθαι, ἢ ἐτέρως κολάζειν θ), οὐκ ἐντέλλεται ἄλλῳ.
 οα'. Τὰ δεόμενα διαγνώσεως, οὐ πράττεται διὰ λιβέλλου.
 οβ'. Καρπὸς α) πράγματός ἐστι, καὶ τὸ δύνασθαι δοῦναι αὐτὸ ἐνέχρον ὕ).
 ογ'. Ὁ πον ω) ἢ κ) κληρονομία, ἐκεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπή, πλὴν ς) γυναικός.
 Οὐδείς ς) δύναται ἐπιτροπὸν δοῦναι τῷ μὴ ὄντι ἐπέξουσῳ κληρονόμῳ.
 Ὁ μετὰ τὸ κολυθῆναι ποιῶν, βία α) ποιεῖ, ὁ δὲ προσδοκῶν κολυθεῖσθαι καὶ ποιῶν, λάθρα ποιεῖ.
 Τὰ β) ἐν διαθήκῃ μὴ γ) νοούμενα ἀντὶ μὴ γεγραμμένων εἰσίν.

LVII. Secundo idem non exigitur. L. 57. D. l. 1
 LVIII. Ex poenali causa non competit adversus patrem de peculio actio. L. 58. D. cod.
 LIX. Heres idem ius habet, quod defunctus. L. 59. D. cod.
 LX. Qui non prohibet pro se intervenientem, et qui ratum habet, tenetur mandati actione. L. 60. D. cod.
 LXI. Cuique licet, domum suam renovare, in quantum alium invitum non laedat, nisi ius habeat. L. 61. D. cod.
 LXII. Hereditas est successio in universum iuris, quod testator habuit. L. 62. D. cod.
 LXIII. Moram non facit, qui sine dolo ad iudicium provocat. L. 63. D. cod.
 LXIV. Raro contingentia non facile in agendis negotiis computamus. L. 64. D. cod.
 LXV. Σωρίτης falsa argumentatio vel ironia est. L. 65. D. cod.
 LXVI. Iustam habens exceptionem non est debitor. L. 66. D. cod.
 LXVII. Si eadem dictio dupliciter intelligatur, conveniens gerendo negotio obtinet. L. 67. D. cod.
 LXVIII. Privilegia personis competentia extinguuntur cum ipsis personis: quae vero actionibus insunt, ad omnes transeunt. L. 68. D. cod.
 LXIX. Invito beneficium non datur. L. 69. D. cod.
 LXX. Ius, quod quis habet, puniendi vel aliter coercendi, alii non mandatur. L. 70. D. cod.
 LXXI. Quae desiderant causae cognitionem, non fiunt per libellum. L. 71. D. cod.
 LXXII. Fructus rei est, et posse eam pignori dare. L. 72. D. cod.
 LXXIII. Ubi hereditas, ibi et tutela, praeter mulierem. L. 73. D. cod.
 Nemo potest tutorem dare heredi, qui non sit in sua potestate. §. 1.
 Qui, postquam prohibitus est, facit, vi facit: qui autem expectans prohiberi facit, clam facit. §. 2.
 Quae in testamento non intelliguntur, pro non scriptis sunt. §. 3.

η) Cap. 58. Bas. Reitz.; poterat certe restitui e sch. d. ad XXVIII. II. Bas. 3. T. IV. p. 431. vel e schol. y. ad L. X. 4. Basil. I. T. VII. p. 123. sch. m. ad L. X. 5. Basil. 35. T. VII. p. 175. W. η) Basil. Fabr. ius, τοῦ. W. ν) Basil. πατρὸς de peculio. Reitz. in nota: „ἢ adderem, subintellecto ἀγωγῆ.“ W. ω) Cap. 59. in Syn. cap. 8. Theod. W. ς) Cod. Coisl. ὁ μὴ δεκτ. ἠγοούμε. quod aperte falsum esse recte iudicavit Witte. γ) Cod. Coisl. ἐνέχεται. recte Witte ἐνέχεται. ζ) Cap. 61. in Syn. 60. W. α) Witte in edit. hui. tit. νενοῦν. Sed huiusmodi verbum non et extat, legendum, quod et Synops. habet. ἀνανεοῦν. β) Syn. ἢ μὴ. Iam Leuncl. ad marg. εἰ μὴ emendaverat. W. c) Cap. 62. in Syn. 61. Harm. Promt. lib. V. tit. 8. §. 55. ubi schol. Theod. W. d) Cap. 63. Basil. et Reitz. ita: „Μόρον οὐ ποιεῖ ὁ εἰς δίκην ἀδόλως προκαλούμενος.“ quae totidem verbis leguntur in schol. g. ad L. X. 10. Basil. 20. T. VII. p. 272. cf. schol. r. ad XXIII. 3. Basil. 3. T. III. p. 399. W. e) Cap. 64. in Syn. 63. Harm. App. tit. 2. §. 48. — Goth. Fabr. Basil. Reitz. W. f) Syn. σπανία, sed iam Leuncl. emendavit σπανίως. W. g) συναλλ. legitur in Syn. et Harm. sed deest apud Goth. et Fabr. W. h) Harm. et Syn. καταλογίζομεθα. Goth. καταλογίζομενα. Fabr. et Basil. καταλογίζομεν. Witte. i) Haec in Cod. Coisl. non leguntur. Inserta est a Wittio glossa nomica, quae hanc legem iisdem fere repraesentat verbis, quibus Synopsis simillimam. L. 177. de V. S. k) Cap. 66. in Syn. 64. Harm. Promt. lib. III. tit. 5. §. 86. Theod. W. l) Cap. 67. in Syn. 65. Theod. W. Et in Schol. ad Basil. XI. I. cap. 39. in Cod. Coisl. m) Syn. inserit δικαίω καὶ. W. n) Cap. 68. in Syn. 66. — Goth. Reitz.; et Harm. App. tit. 2. §. 46. Theod. — Fabr. Bas. sch. ap. Reitz. ad Harm. IV. 8. §. 8. W. ο) Reitz. σνοβέννυται vel ut in textu, legendum censet. Harm. et Theod. Bien. σβέννυται. W. π) προσώποις deest ap. Harm. et in Syn. W. ς) Syn. et Harm. μετέχονται. Theod. ut in textu. W. ς) Cap. 69. Fabr. Basil. Reitz. Poterat quidem restitui ex schol. x. ad XXIII. I. Basil. 18. T. III. p. 277. ubi sic: οὐδείς ἄκον ἀναγκάζεται λαμβάνειν δωρεάν. cf. sch. y. ad XLVII. I. Bas. 19. T. VI. p. 202. W. s) Cap. 70. in Syn. 67. Harm. App. tit. 2. §. 54. — Goth.; Theod. — Fabr. Bas. Reitz. W. t) ἢ ἐτέρως κολάζειν deest in Syn. et Harm. Fabr. Bas. et Reitz. καὶ ἐτέρως Theod. Biener. καὶ ἐτέρως. W. u) Bas. et Reitz. habent ex XXIII. 3. Bas. 49. T. III. p. 388. W. v) Bas. Fabr. τὸ δύνασθαι ἐνεχούσθαι αὐτό. W. w) Cap. 73. prooem. in Syn. 73. — Goth.; ap. Harm. Promt. lib. V. tit. 8. §. 56. ubi sch. et lib. V. tit. II. §. 18. (quae §. 18. cum Cod. Coisl. mirum in modum concordat) Theod. — Fabr. Bas. (?) Reitzius inter omnes fluctuat. W. x) ἢ deest in Syn. et apud Fabr. Basil. Reitz. W. y) Syn. et Harm. Promt. lib. V. tit. 8. §. 56. ζωός; inde forsitan Reitz. W. z) §. 1. 2. Theod. — Fabr. Basil. Reitz. W. α) Sic emendavit Reitz. — Fabr. Basil. Flav. W. β) §. 3. cap. 73. in Syn. 78. — Goth.; Theod. — Fabr. Basil. Reitz. W. c) μὴ deest in Syn. iam Leuncl. add. W.

- §. 4. Οὐδείς^{d)} συμφωνῶν ἢ ἐπερωτῶν ἀσφάλειαν ἐτέρῳ περιποιεῖ^{e)}.
- L. 74. οδ'. Οὐκ^{f)} ὑφείλει ἐτέρῳ δι' ἐτέρον ἄδικος αἵρεσις
D. l. 17. ἐπιφέρεισθαι.
- L. 75. οε'. Οὐδείς ἐναλλάσσει τὴν οἰκείαν γνώμην ἐπὶ βλάβῃ
D. eod. βῆ ἐτέρου.
- L. 76. ος'. Τὰ δεόμενα διακρίσεως λογισμοῦ, εἰ μὴ τις
D. eod. ἀκριβῶς οἶδε τὸ γινόμενον, οὐ πληροῦνται.
- L. 77. οζ'. Αἱ νόμιμα πράξεις αἱ μὴ ἐπιδεχόμεναι ἡμέραν
D. eod. ἢ αἵρεσιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἀντεξουσιότητος, καὶ ἀποχῆς
χρέους, καὶ ὑπεικελευσεως κληρονομίας, καὶ ἐπιλογῆς
δοῦλον, καὶ δόσεως ἐπιτρόπου, ἐὰν ἐκφρανοῦμενος χρό-
νος ἢ αἵρεσις αὐτοῖς προστεθῆ, εἰς τὸ παντελῆς ἀκροῦν-
ται. Ἔσο^{g)} ὅτε δὲ αἱ προγεγραμμένοι πράξεις σιωπη-
ρῶς ἐπιδέχονται καὶ οὐ βλάπτονται· ἐὰν γὰρ τῷ ὑπὸ
αἵρεσιν χρεώστη ποιῶσιν ἀποχὴν τοῦ χρέους, καὶ αὐτὴ
σιωπηρῶν αἵρεσιν ἔχει, καὶ οὐ βλάπτεται.
- L. 78. οη'. Ὅτε^{g)} περὶ ἀπάτης ζητεῖται, οὐ πολυπραγμο-
D. eod. νοῦμεν, τί οὐκ ἔσθεν ὁ ἐνάγων, ἀλλὰ τί διὰ τοῦ ἐναγο-
μένου σχεῖν ἐνεποδίσθη^{h)}.
- L. 79. οθ'. Ἡⁱ⁾ ἀπάτη καὶ ἀποτέλεσμα καὶ σκέμμα ἐπι-
D. eod. ζητεῖ.
- L. 80. D. eod. π'. Τὰ^{k)} εἰδικὰ^{l)} γενικῶν ἐπικρατέστερα.
- L. 81. πβ'. Τὰ^{m)} διὰ τὸ ἀνελεῖν ἀμφισβήτησιν ἐπιθέμενα
D. eod. τοῖς συναλλάγμασινⁿ⁾, οὐκ ἀναιρεῖ τὸ κοινὸν νόμιμον.
- L. 82. D. eod. πγ'. ο) Δωρεὰ ἐστὶ τὸ χωρὶς ἀνάγκης διδόμενον.
- L. 83. πδ'. Οὐ^{p)} δοκεῖ τὸ q) πρᾶγμα ἀπόλλειν ὁ μὴ ὢν
D. eod. αὐτοῦ δεσπότης.
- L. 84. πε'. Ἐὰν μέρος μὴ κεχρεωστικῶς δοθῆ, καὶ μὴ
D. eod. δηλοῦται τὸ ὑφείλει ἀναδοθῆναι, τὸ πᾶν μὴ κεχρεω-
στικῶν νοεῖται, μενούσης τῆς πρώτης ἐνοχῆς.
- §. 1. Φυσικῶς χρεωστῆ ὁ κατὰ τὸ ἐθνικὸν νόμιμον
χρεωσιῶν.
- L. 85. πε'. Ἐν^{r)} τοῖς ἀμφιβόλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀπο-
D. eod. κρινόμεθα.
- §. 1. Τὰ^{s)} ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῶν ἐπισυμβαίνοντων
οὐκ ἀκροῦνται.
- §. 2. Ἐν^{t)} τοῦ αἰτουμένου τὸ δίκαιον^{u)} ὁ φυσικὸς
λογισμὸς ἢ ἡ^{v)} τοῦ νόμου ἀμφιβολία ὑπερίθεται, χωρὶς
διὰ ψήφου τῶν ἀρχόντων τὸ πρᾶγμα συγκρίνεσθαι.
- L. 86. πς'. Διὰ^{w)} τῆς προκατάρξεως ὡς ἐπίπυον κρείττων
D. eod. ἢ αἵρεσις γίνεται τοῦ ἐνάγοντος.
- L. 87. πζ'. Λοιπὸν^{x)} γὰρ ἀρμόζει κληρονόμοις καὶ κατὰ
D. eod. κληρονομίαν.
- L. 88. πη'. Οὐ^{y)} δοκεῖ γίνεσθαι ὑπερθεσις, ἐνθα μὴ
D. eod. ἀρμόζει ἀπαίτησις.
- L. 89. πθ'. Ἐως^{z)} οὐ^{a)} διαθήκη ἔρρωται, ἀργεῖ τὰ ἐξ
D. eod. ἀδιαθέτων.

Nemo paciscens aut stipulans cautionem alii ac-
quirit.

LXXIV. Non debet alteri per alterum iniqua con-
ditio inferri.

LXXV. Nemo mutat consilium suum in alterius
detrimentum.

LXXVI. Quae animi iudicio egent, nisi quis ac-
curate sciat, quae facta sunt, non perficiuntur.

LXXVII. Legitimi actus, qui non recipiunt diem
vel conditionem, veluti emancipatio et acceptilatio et
hereditatis aditio et servi optio et datio tutoris, si ex-
pressum tempus vel conditio iis adicitur, in totum
vitiuntur. Interdum vero actus supra scripti tacite
recipiunt eius generis adiectionem, nec vitiuntur.
Nam si sub conditione debitori acceptum fero, et ipsa
acceptilatio tacitam conditionem habet, nec vitiatur.

LXXVIII. Quum de fraude quaeritur, non inqui-
rimus, quid non habeat actor, sed quid per reum ha-
bere prohibitus sit.

LXXIX. Fraus et effectum et consilium requirit.

LXXX. Specialia generalibus potiora.

LXXXI. Quae ad tollendam dubitationem pactis
inseruntur, ius commune haud tollunt.

LXXXII. Donum est, quod sine necessitate datur.

LXXXIII. Non videtur rem amittere, qui illius
non est dominus.

LXXXIV. Quum pars indebite soluta sit et non
appareat, quid debeat reddi, totum indebitum intelli-
gitur, manente prima obligatione.

Naturaliter debet, qui iure gentium debet.

LXXXV. In ambiguis pro dote respondemus.

Ab initio valida per ea, quae postea contingunt,
non infirmantur.

Quando postulati aequitatem naturalis ratio aut
legis ambiguitas moratur, per decretum magistratum
res diiudicanda est.

LXXXVI. Per litis contestationem ut plurimum
melior conditio fit actoris.

LXXXVII. Postea enim competit heredibus et ad-
versus heredes.

LXXXVIII. Non videtur mora fieri, ubi petitio
non competit.

LXXXIX. Quamdiu testamentum valet, tamdiu
cessant iura ab intestato.

d) §. 4. cap. 73. in Syn. 71. — Goth. Fabr. Basil. Reitz.; et Harm. Promt. Lib. I. tit. 9. §. 15. cf. sch. h. ad XXII. 5. Ba-
sil. 9. T. III. p. 153. W. e) Harm. περιποιεῖται. W. f) Cap. 74. Basil. et Reitz. ita habent: Οὐδείς δι' ἐτέρου ἄδικεῖται
(Reitz. conicit: ἀδικεῖσθω), quae totidem verbis leguntur in sch. t. ad LX. 42. Bas. 5. T. VII. p. 755. W. g) Cap. 78. in
Syn. 76. Harm. App. tit. 2. §. 3. — Goth. Fabr. Basil. Reitz.; Theodor. schol. q. ad LX. 17. Basil. 12. T. VII. p. 429. W.
h) Syn. ἐνεποδίσθη. Iam Leuncl. emendat ἐνεποδίσθη. W. i) Cap. 79. in Syn. 77. Harm. l. l. §. 4. schol. f. ad XXI. 2. Bas. 3.
T. II. p. 606. W. k) Cap. 80. in Syn. 108. Harm. l. l. §. 18. — Goth. Fabr. Basil. Reitz. W. l) Syn. ἰδικά. W. m) Cap. 81.
in Syn. 79. — Reitz.; Harm. l. l. §. 52. — Goth. Fabr. Basil. W. n) Harm. συναλλάγματα. W. o) Cap. 82. in Syn. 80.
Harm. Promt. III. l. §. 1. Theod. cf. schol. x. ad XXXIII. 1. Basil. 3. T. III. p. 240. W. p) Cap. 83. in Harm. Promt. III. 9.
§. 16. ubi schol. — Goth. Fabr.; Theod. — Basil. Reitz. W. q) τὸ deest apud Harm. W. r) Cap. 85. in Syn. 82. Harm.
App. tit. 2. §. 45. Promt. I. 15. §. 11. ubi schol. Theod. schol. y. ad XXVIII. 8. Basil. 43. T. IV. p. 401. W. Et in Sch.
ad Basil. XI. l. cap. 39. in Cod. Coisl. s) Cap. 85. §. 1. in Syn. 84. Harm. App. tit. 2. §. 14. Theod. schol. a. ad XXI. 1.
Basil. 8. T. II. p. 550. Matthaei Monachi ζητήματα in Leuncl. Iur. Gr. Rom. l. p. 512. W. t) Cap. 85. §. 2. apud Theod.
— Fabr. Basil. Reitz. W. u) Theod. τὸ τοῦ αἰτουμ. δίκαιον. W. v) ἡ deest in Cod. Coisl. W. w) Cap. 86. 87. in Syn. 85.
Harm. Promt. I. 2. §. 55. schol. z. ad XLII. 1. Basil. l. T. V. p. 409. W. x) Cf. not. w). y) Cap. 88. in Syn. 86. Harm.
App. tit. 2. §. 59. W. z) Cap. 89. Theod. — Fabr. Basil. Reitz. W. a) Theod. ins. ἡ. W.